

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1909. év, június 1.

XI. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felveszszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötélekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40–48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24–40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16–24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest. V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altsztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly* és *Balogh Ernő* m. kir. erdőmesterek. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÖR vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBE**N ÉS **FELELETEKBE**N. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcszházai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos* és *Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet *Általános növénytan*. Teljesen elfogyott. — II. kötet: *Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz*. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is *Selmeczbányán*.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

11. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☛ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☛

(Telefon: 37—22.)

Az 1909. évi V. törvényczikkről.

Irta: Nagy Károly m. kir. erdőtanácsos.

A földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékának megállapításáról szóló 1909. évi V. törvénycikk a törvényhozás által folyó évben hozott törvények között a földbirtokosokra nézve egyik legfontosabb törvényünk.

Ámbár a törvény elsősorban inkább a mezőgazdaságot érdekli, mégsem tartom feleslegesnek azzal ezen a helyen is foglalkozni.

Ezen törvény elsősorban is az adózás terén előforduló aránytalanságokat van hivatva megszüntetni, amely visszas állapot megszüntetését az érdekeltek köre már évek óta sürgette.

A már szentesített és a folyó évi április hó 1-én életbe lépett törvény helyes és igazságos végrehajtása után az ingatlan birtok egyenlő mértékű megadóztatása elérhető lesz, ha annak végrehajtásánál mindannyian közreműködünk.

Mindenekelőtt kötelességünk, hogy a gondozásunkra bízott vagyon érdekeinek minden irányban való megvédését szem előtt tartjuk, hogy e törvény végrehajtásánál a mi erdészeti szakismerteinkkel, utbaigazítással, felvilágosítással közreműködjünk.

Amint az alábbi ismertetésből kitűnik, e törvény végrehajtásánál jelentékeny szerep jut a községi előljáróságoknak. Már pedig sajnálattal kell beismernünk, hogy a községi előljáróságoknak nagy része sem tudás, sem más tekintetben nem áll azon a magas színvonalon, hogy ilyen nagyfontosságú ügy kezelése teljes léleknyugalommal rábizható lenne, másrészt a munkával rendesen tulterhelt községi előljáróság legjobb akarat mellett sem fordíthat annyi időt és fáradságot ennek a törvénynek végrehajtásából ráháramló teendőkre, mint amennyi szükséges lenne.

Okulva a tapasztaltakon, folytonos figyelemmel kell kísérnünk a magunk körében nemcsak a ránk bízott vagyron, hanem a nagyközönség érdekében is ennek a törvénynek végrehajtását. A m. kir. pénzügyminiszter 19089. sz. alatt a Budapesti Közlöny f. é. 76. számában már felhívást is intézett e tárgyban az összes birtokosközönséghez, figyelmeztetvén a községi képviselőtestületet, valamint az összes birtokosközönséget, hogy a földadókataszter kiigazítására vonatkozó írásbeli javaslataikat a törvény-czikk életbeléptetésétől számított 3 hónap alatt, vagyis legkésőbb 1909. évi július hó 1-ső napjáig postadíjmentes ajánlott levélben közvetlenül hozzá küldjék be.

Fel kell tehát használnunk a rendelkezésünkre álló időt, nehogy esetleg a mi mulasztásunk miatt a gondozásunkra bízott vagyron érdeke adózás tekintetében bárminő hátrányt szenvedjen.

Áttérek ezek után a 34 §-ból álló törvenyczikk ismertetésére.

Az 1. § szerint a földadó arányosabbá tétele végett az 1875. évi VII. t.-cz. alapján készült földadókataszter kiigazítását elrendeli, amely kiigazítás kiterjed:

1. az egyes földrészleteknél a művelési ágban általában beállott állandó változásoknak keresztülvitelére;

2. az egyes földrészletek, dűlők vagy egész határok osztályozásánál mutatkozó aránytalanságoknak új osztályba sorozás, esetleg új tiszta jövedelmi fokozatok felállítása által leendő megszüntetésére.

Az egyes földrészleteknél a művelési ágban beállott állandó változás — ami a 4. § szerint akkor állapítható meg, ha a földadó kataszteri felvétellel nem azonos művelési ágon folytatott gazdálkodás a vidéken szokásos gazdálkodásnak megfelel és tartós

jellegű — a 2., 5. és 6. §-ok szerint minden községre nézve hivatalból viendő keresztül s azokat a községi (városi) előljárásság 1909. évi december hó végéig hivatalból tartozik felvenni. Az 1910 január 1-től kezdve beálló bárminő művelési változást a tényleges birtokos az azt követő 30 napon belül tartozik bejelenteni, minek elmulasztása esetében a változás szintén hivatalból veendő fel.

Első feladatunk tehát ellenőrizni azt, hogy bennünket érdeklő művelési ághoz tartozó változások a községi előljárásságok által helyesen és a valósághoz hiven vétessenek fel a kataszteri birtokívekbe. (Igy pl. beerdősített erdei tisztás vagy havasi legelő rétek gyanánt ne kerüljenek be a kataszteri birtokívekbe.)

Az 1. § 2. pontjában említett aránytalanságok csakis ott és annyiban igazíttatnak ki, illetőleg szüntettetnek meg, ahol és amennyiben az ez iránt megindítandó eljárás során a kiigazítás elrendeltetik (2. §). Ez a kiigazítás a községi képviselőtestületnek vagy legalább 20 községbeli földadóköteles egyénnek indokolt és az illető földterületeket feltüntető javaslatára is megindítható. A javaslat a szomszédos határterületekre is kiterjedhet. A javaslatot a pénzügyminiszter a vármegyei földadóbizottság véleményének meghallgatása után saját véleménye kíséretében az országos földadóbizottság elé terjeszti, amely végérvényesen dönt a felett, vajjon van-e helye a kiigazításnak. Indok megjelölése nélkül csak általánosságban tett javaslatok érdemlegesen nem tárgyalandók (3. §).

A 3. § szerint elrendelt munkálatok végrehajtására s a pénzügyminiszter által (7. §) kirendelt kataszteri személyzet előkészítő munkálatainak irányítása és érdemben való eldöntése végett *a)* vármegyei, *b)* országos földadóbizottság alakíttatik és *c)* esetleg 50.000 kat. holdnál nagyobb területű városokban külön városi földadóbizottság is alakítható (8. §).

A vármegyei földadóbizottság mellé bizalmiférfiakként 2—2 községbeli biztos is választható (9. §).

A vármegyei és városi földadóbizottság tagjai a kis-, közép- és nagybirtokosok sorából egyenlő arányban választandók (10. §).

Az országos földadóbizottság 40 tagból áll; elnöke a pénzügyminiszter (11. §).

Ha az országos földadóbizottság a tiszta jövedelmi fokozatok

helyesbítését határozza el, az új tisztajövedelmi fokozatok kiszámítására nézve az 1875/VII. törvenyzikk 17—21. §-ai megfelelően alkalmazandók (12. §). A tisztajövedelmi fokozatok felett a vármegyei földadóbizottság határoz s munkálatát a pénzügyminiszterhez terjeszti fel (13. §), aki azt megvizsgálás után javaslatával az országos földadóbizottság elé terjeszti. Ez aztán a tisztajövedelmi fokozatot végérvényesen s a további jogorvoslat kizárásával állapítja meg (14. §).

A kiigazítás befejezte után a község vagy a bíró házánál leendő közzététel végett a reá vonatkozó munkálatok minden községnek megküldetnek (17. §). Ezen munkálatok ellen felszólalásnak van helye:

- a) ha a tényleges birtokos hibásan van bejegyezve;
- b) ha oly földrészlet, mely földadó tárgyát nem képezi, mint adóköteles vétetett fel, vagy ha adóköteles földrészlet kihagyatott;
- c) ha valamely földrészlet nem a megfelelő művelési ág alá foglaltatott;
- d) ha valamely földrészlet nem a megfelelő minőségi osztályba soroztatott be (18. §).

A felszólalások a kihirdetést követő 30 nap alatt szóval vagy írásban annak a községnek előljárási bizottságánál teendőek meg, amelynek határában a felszólalás tárgyát képező földrészlet fekszik. A községi előljárási bizottság a felszólalási jegyzéket a vármegyére kirendelt kataszteri közeghez terjeszti be (19. §).

A vármegyei földadóbizottság a felszólalások megvizsgálása végett helyszíni szemlét tart, melyre a felszólalókat meghívja (20. §).

A vármegyei és városi földadóbizottság határozatairól az érdekeltek a községi előljárási bizottsághoz megküldött felszólalási jegyzékből szerezhetnek tudomást. E határozatok ellen az országos földadóbizottsághoz van felebbezésnek helye, mely 30 napon belül a kirendelt kataszteri közegnél adandó be (22. §).

A felebbezők végzésileg nem értesíttetnek, hanem felebbezéseiknek miként történt elintézéséről a községi előljárási bizottsághoz megküldött kataszteri birtokívekben szerezhetnek tudomást (24. §).

A jelen törvényben meghatározott eljáráshoz szükséges iratok és beadványok bélyegmentesek s a postadíjtól is mentesek a

bizottság elnökéhez intézett beadványok, ha a tárgy kívül jelezve van (25. §).

A bejelentés vagy javaslat bélyegmentes meghatalmazással ellátott meghatalmazott által is előterjeszthető. A vagyon kezelésével vagy gondozásával megbízott — külön meghatalmazás nélkül is — meghatalmazottnak tekintendő (26. §).

A földadókataszter átvizsgálásának költségeit az állam viseli, de a község irodahelyiségeket, gyalognapszámokat, anyagokat, kocsikat és ladikokat, ahol kell, ingyen tartozik adni (27. §).

Ha valamely községben a földadókataszteri munkálatok kiigazítása után *a)* részletes felmérés, *b)* műszaki helyszínelés, *c)* tagosítás, nagyobb mértékű telepítés, földdarabolás (parcellázás) vagy másnemű birtokrendezés történik, az *a)* és *b)* alatti esetekben az állam, a *c)* alatti esetben pedig a község, illetőleg az érdekelt birtokosok költségére új földadókataszteri munkálatok készíten-dők (28. §).

A jelen törvény szerint az adó a meghatározott kataszteri tiszta jövedelem alapján vetendő ki: *a)* a kataszteri kiigazítások esetében (1. § 2. pont) az összes munkálatok befejezését követő évnek kezdetétől, legkésőbb azonban 1913. évi január hó 1-től; *b)* az állandó miveltési ágváltozásoknál 1910. évi január hó 1-től; *c)* a későbbi miveltési ágváltozásoknál a változást követő év kezdetétől.

A 28. § eseteiben készült új munkálatok csak a jóváhagyást követő évtől szolgálnak a földadó kivetésének alapjául (29. §).

A kiigazítási munkálatok befejeztéig az állami földadó és a földtehermentesítési járulék a jelenleg érvényben álló százalékok szerint vetendő ki (a volt határőrvidéken 17·1⁰/₀, az ország többi részében 25·5⁰/₀), a munkálatok befejezte után legkésőbb azonban 1913. évi január hó 1-től kezdve az egyesített állami földadó és földtehermentesítési járulék a kataszteri tiszta jövedelem 20⁰/₀-ában állapittatik meg. Ezen időtől kezdve a földadó a volt katonai határőrvidéken is ezen százalékban vetendő ki (30. §).

Ha a kataszteri tiszta jövedelemnek főösszege 370 millió koronát annyival haladna meg idővel, hogy e többlet alapján a földadó százaléka legalább félszázalékkal mérsékelhető lenne, a föld-

adó százalékának megfelelő leszállítása iránt a költségvetési törvényben intézkedés teendő (31. §).

A ártérben fekvő birtokoknak a tiszta jövedelem tekintetében az 1875. VII., illetőleg az 1881. XLII. t.-cz. 5. §-ában nyújtott kedvezmény annak lejártáig a pénzügyminiszternek adott felhatalmazás alapján hatályban maradhat (32. §).

A magyar Alföld befásítása érdekében.

(Néhány adat *Bernátsky J.* közleményéhez.*)

Irta: *Blattny Tibor.*

A magyar Alföldön tenyésző nevezetesebb fák és cserjefajok előfordulására vonatkozólag akarok néhány oly adatot közölni, amilyenekkel a cikk írója talán nem rendelkezett s így személyesen tett észleleteit ezekkel kiegészítve, hübb képét kapjuk az Alföldön eredetileg honos fa- és cserjefajok elterjedésének.

Azok az adatok, melyeket egy ember oly óriási területen gyűjt, mint a mi Alföldünk, teljes megbízhatóságuk mellett is hiányosak lehetnek s így ezekből a fa- és cserjefajok vízszintes elterjedése már csak azért sem állapítható meg tökéletesen, mert e feljegyzések nem terjeszkedtek ki a kérdéses terület minden részére. Az egyes kutató, bármily tüzetesen járja is be az átvizsgálendő területet, sokszor nem talál meg különösen oly fajokat, melyek csak szórványosan fordulnak elő, vagy pedig ritkaságszámba mennek. A Mecsek vidékét járva be, növénygeografiai megfigyelések céljából, nyírfát nem észleltem sehol, holott a pécsi országoton nyír hasáb- és dorongfát szállító fuvarossal több ízben találkoztam. Már gyermekkorom óta tudom, hogy a Tótsóvár környékén lévő Sváb erdőben néhány példány *Populus alba* L. található; vadászat közben is többször haladtam el alattuk, s tavaly nyáron félnapi keresés után sem tudtam rájuk akadni. Annál körülményesebb az észlelés oly helyeken, hol még eddig sohasem jártunk.

*) Erd. Lapok 1908. évi IV. füzet.

Nagyon találóan mondja közleményében *Bernátsky dr.*, hogy: „... az egész magyar Alföld vadon előforduló növényzetét nem ismerjük még elegendőképen, különösen a fás növényzetre vonatkozólag a megfigyelések még nagyon hiányosak. Általában fajokban szegényebbnek tartják a magyar Alföldet, mint az a valóságnak megfelel“.

E sorok igazságát nem lehet elvitatni. Eddig bizony a fákkal és cserjékkel, azok elterjedési határainak megállapításával nagyon kevés botanikus foglalkozott és ha vannak is ez irányban végzett megfigyeléseink, ezek legfeljebb az ország egyes kisebb részeinek a felkutatására szorítkoztak, de általában véve oly hiányosak és megbízhatlanok, hogy jelenlegi növénygeografiai kutatásaink nagyon sok esetben máris megváltoztatták a fafajok térfoglalásáról s különösen magassági elterjedéséről alkotott fogalmainkat.

Bernátsky dr.-nak a megfigyelései 62 fajra terjedtek ki, mi, a növényföldrajzi megfigyelések keretében, 64 fa- és cserjefajra terjesztettük ki figyelmünket. Ezek közt több az olyan faj, melyre vagy itt, vagy amott nem fordítottak kellő figyelmet, s így a kölcsönös kiegészítés révén a megfigyelések értéke csak emelkedhetik.

Mig az erdészeti növényföldrajzi megfigyelések szempontjából legérdekesebb tanulmány a fa- és cserjefajok magassági elterjedésének a megállapítása s erre a hegyvidék kínálkozik a legáltalánosabb résznek, addig a lapály: az Alföld csak horizontális elterjedés szempontjából jöhet tekintetbe. Ezen okoknál fogva a folyamatban lévő s befejezésükhöz immár elég közel álló növényföldrajzi megfigyelések munkálatai hazánk minden vidékére kiterjeszkedtek ugyan, de legfőképpen a hegyvidékekre. A nagy és kis magyar Alföldről — hazánk többi vidékeihez viszonyítva — eléggé hiányos észleleteink vannak s így örömmel olvastam Bernátsky dr.-nak erre a tárgyra vonatkozó adatait, melyekkel majd a mieinket kiegészíthetjük, viszont jónak látom azoknak az észlelési adatoknak, az egyes fa- és cserjefajok általunk ismert lelőhelyeinek közlését, melyeket a czikkíró közleményében nem találtam meg.

Nem mindig a vidék meteorologiai viszonyai, az évi csapadékmennyiség, hőmérsékleti szélsőségek stb. vagy a talajviszonyok segítik elő valamely növényfaj tenyészetét, hanem annak a kör-

nyezetnek a közelsége is, melyben az illető fajok őseredetileg tenyésznek. El nem vitatható azonban, hogy valamely vidék klimai és talaj- (különösen ennek nedvességi) viszonyaira a környezet is befolyással van. Az Alföld periferiái korántsem mutatják tehát azokat a jellegeket, melyek annak belsejét oly közelállóvá teszik a délorosz szteppéhez. Ezért van az, hogy bár a bükk, mely legtöbb állandó talajüdeséget és légnedvességet kívánó fajokaink egyike s nagyon későn csirázik, tehát az Alföldön ezen tulajdonságainál fogva sem tenyészhetik, a periferiákon, különösen az északkeleti részekben, hol a lapály legjobban nyúlik be a hegyek közé, mégis előfordul.

Bármi uton jut is el makkja a lapályra, abból tért hódít fajának, bár ez a térfoglalás lassu s maga az ember, a mezőgazdasági kultúra az akadálya. A domb- és hegyvidék, az erdőborította területek közelléte, a földemelkedéseknek tömegessége és magassága a tenyészeti viszonyoknak leghathatósabb tényezői lévén, lehetővé teszik egyes területeken oly fajok megtelepülését is, melyek máskülönben a domb- és hegyvidék lakói. A munkácsi lapályon: a Sajgó-erdőben tenyészik is a bükk. A Muraközben (bár ez nem az Alföldhöz tartozik) óriás méretű bükkök tenyésznek áradványtalajon kocsányos-tölgyek közt. Szlavoniában 82 méter tengerfeletti magasságban is tenyészik ez a faj. Mindezen esetekben azonban közel van voltaképeni hazája: a hegyvidék.

A bükkmakk alakjánál és súlyánál fogva ritkán kerülhet messze termőhelyétől, ezért van az, hogy e faj nem igen hatolhat el az Alföld oly helyeire, hol tenyészeti föltételeit, ha nem is teljes mértékben, de mégis megtalálná. Ha ily helyeken látjuk megtelepedve — amire számos példa van, különösen az Alföld ÉK-i részeiből (Tiszaujlak, Kőkenyesd, Bökény, Péterfalva) — termőhelye többnyire folyók, patakok melléke. Makkja — az említett tulajdonságoknál fogva — legfeljebb a víz útján juthat el termőhelyétől távolabb eső helyekre, így az Alföld periferiáira. Azonban könnyebben teszik ezt meg azok a hegyi fajok, melyeknek magja kedvezőbb alakjánál fogva (szárnyas, könnyű magvak) a szél és víz útján nagyon távol eső helyekre elkerülhet. Így látjuk az Alföldön megtelepedve a juharokat (*Acer Pseudoplatanus* L. és *Acer platanoides* L.) és a közönséges kőrist (*Fraxinus excelsior* L.).

A bükk, a Maros mentén Pécskáig hatol le, a Csallóköz s a Kisduna Vágközén több helyen látható, természetesen igen alárendelt mennyiségben, csak egy-egy példányban.

Megtelepülését itt is a víz segítette elő. Érdekes jelenség, hogy Gyékényes határában (Somogy m.) teljesen sík, vizenyős területen: az u. n. „lankóczi“ v. „sasaljai“ erdőben (121 m tengerfeletti magasság) 3 drb 150—200 éves erős méretű bükktrzs áll. (Halász Géza volt erdőfelügyelő jelentése.)

Az *Acer platanoides* L. ritkán fordul elő tömegesen. A szlavoniai lapályon a legmélyebb pontokon is tenyészik, (77 m a tengerszin felett) a munkácsi sikon hasonlóképen; Hertelendifalván (Torontál) 75 m magasságban homokon, a Csepelszigeten kőmurvás homokon észlelték. Kivéve a Csepelszigetet, ugyanezen helyeken észlelték az *Acer Pseudoplatanust* is.

A *Fraxinus Excelsior* L.-ről már sokkal több az észlelési adat s előszeretete a nyirkos, nedves talajok iránt lehetővé teszi, hogy Baranyában és Tolnában a Duna árterületein is nagyobb mennyiségben forduljon elő. Észlelték még Szlavóniában, Csanád megyében (Apátfalva, Magyarcsanád, Nagylak, Sajtény községek határában) nagyrészt *Quercus pedunculata*, *Ulmus campestris* és *effusa*, *Populus alba* és *nigra* s *Salix Caprea* társaságában. Arad-megyében Ó- és Magyar-Pécskán szintén az említett fafajok társaságában fordul elő. Majd mindenütt a folyók és patakok mellékeit választja termőhelyéül. Lelőhelyei még: Tenke (Bihar), Munkács, Denta, Vadászerdő, Temesrékás, Hertelendifalva, Darázs (Baranya), Görbed (Bihar) s Verőcze megye Noskovci, Hrkánovci községei stb.

A hegyvidéki tölgyek közül a *Quercus sessiliflora* Sm. szintén lejön a síkra; elég sok helyen észlelték, így a többek között Bezdán és Bodrogmonostorszeg, Beregh és Szántova községek határában, Tenke, Bagamér, Vadászerdő, Munkács és Ráczkeve közelében.

A magyar tölgynek (*Quercus Conferta* Kit.) hazája a Dél-magyarországi Hegyvidék és Biharhegység, különösen ezeknek nyugati lejtői. Északi elterjedésének határát az eddigi megfigyelések alapján a 47° 27' földrajzi szélességnél éri el a szilágymegyei Csán község határában. A legkeletibb észlelési adat Kis-Denk

község (Hunyad m.) határából való ($40^{\circ} 49'$ földr. hossz, Ferro). Miután e tölgyfaj a dombvidék lakója, a magasabb régiókba fel nem hatol,*) azonban a hegyvidék nyugati lejtőin a hegylábig is lejön; így érthető, hogy a szomszédos Alföld peremét is benépesítette. Természetes termőhelyén sehol másutt nem lett észlelve, ez is a mellett bizonyít, hogy az Alföld keleti és délkeleti részein való előjövetelet a szomszédságnak, a környezetnek köszönheti. Elterjedésének nyugati határa még nincs megállapítva, mert mint azt már említettem, az Alföldre e tekintetben nem helyeztünk nagy súlyt s így a megfigyelések is inkább csak a hegyvidékkel szomszédos részekre terjeszkedtek ki. Valószínű azonban, hogy a tőalak aligha távozik messze a dombvidéktől. (Neilreich felsorolásában említett szlavoniai előjöveteleit még nem erősíthetjük meg.)

A *Quercus Cerris* L. nemcsak Temes megye alluvialis síkján fordul elő, hanem az Alföld számos más helyén is; így a következő helyeken: Hály, Kecskend, Baranyamonostor (90—95 m.). Nemce, Morovič, Jamena (80 m.), Bodrogmonostorszeg, Palánka, Bukin, Plávna, Bogyán, Bezdán, Kolluth, Beregh és Szántova (Bács-Bodrog m.); Felső- és Középhemoród, Réztelek (Szatmár m.); Denta, Omor, Opatica, Brukenau, Temesrékás, Kiszetó (Temes m.); Perjámos és Hertelendifalva (Torontál m.); Görbed, Bélfenyér, Tenke (Bihar m.); Debreczen. Ezen helyeken majd mindenütt, nemcsak szórványosan, de állományt képzőleg is előfordul.

A *Salix alba* L. nemcsak leggyakoribb, de néhol egyedüli benépesítője a Duna árterületeinek (Albertfalu, Baranya m.).

A *Salix Caprea* L. előjöveteleiről a következő feljegyzések számolnak be: Baranyában Dályok (homoktalajon 86 m magasságban), Darázs és Karapanca községek határai; Bácskában: Bodrogmonostorszeg, Bezdán, Kolluth, Dentova, Plávna, Palánka, Bukin és Baracska községek határai; előfordul még Munkács mellett, Temes vármegyében, Peszéradacson és Makádon (Pest m.) s Szlavóniának igen sok helyén.

*) Felső tenyészeti határa a délmagyarországi hegyvidéken (átl.) 532 m, maximum 724 m (Délkelet); a Biharhegységben: 438 m, maximum 595 méter (Dél).

Populus tremula L. szintén elég gyakori az Alföldön; észlelték Szlavoniában és a Szerémségben, Bezdán (Bácska), Szeged és Munkács közelében. Biharban s Pest megye: Ráczkeve, Makád, Peszéradacs és Pusztavacs határaitban közönséges:

A nyár-fajok közül elég gyakori még az Alföldön a *Populus canescens* Ait. is.

A *Betula verrucosa* Ehrh. csak az Alföld középső és északi részein lett észlelve.

Drávavölgyön: Verőcze vármegyében (Maslovina, Hrkánovci) szintén észlelték e fafajt, azonban a voltaképeni magyar Alföldnek csak északi részein fordul elő, így tehát a vizsgálatok mindkét oldalról amellettszólnak, hogy a déli részeket kerüli a közönséges nyír.

A *Tilia parvifolia* Ehrh. előjövételét Baranyamonostor Munkács környékéről, Szlavoniából, Arad megyéből (Ó- és Magyar-pécska, Fönlak), Temesből és Pest megyéből jelentették. Legtöbb helyen csak igen szórványosan, néhány példányban található fel; Makád és Újfalu határában (Csepelsziget) való megtelepedése valószínűleg a víz által odasodort magvak útján történt.

Az ezüstlevelű hárs (*Tilia argentea* Desf.) alföldi lelőhelyéről csak egy adatunk van, Bagamérről (Bihar) $39^{\circ} 40'$ földrajzi hossz (Ferro), $47^{\circ} 28'$ földr. szélesség alatt. Körülbelül $47^{\circ} 30'$ földr. szélesség mellett kell lennie alföldi elterjedése északi határának, miután Magyarország nyugati részeiben is csak a Balatonig terjed; észak felé a legutolsókat Ságváron (Fekete Lajos) és Karádon (Blattny) $35^{\circ} 46' - 46^{\circ} 50'$ alatt jegyezték fel, a Bakonyban pedig egyáltalában nem találtam már meg s a magyar Alpokban sem észlelték. Neilreichnál azonban a székesfehérvári lelőhelye is meg van említve. (A trsztenai [Árva] adat téves megfigyelésen kell hogy alapuljon.) A Bodroghözben, Hegyalján, az ungvári sikon szintén nem fordul már elő. Az északkeleti Kárpátok keleti részében: a Kereszthegyen Nagybánya mellett: 512 m magasságban $47^{\circ} 40'$ és Beregben (Szerencsfalva) $48^{\circ} 34'$ földr. szélesség mellett észlelték a legészakibb példányokat. Ha tehát a térképen Karádot, Ságvárt, Székesfehérvárt, Bagamért és Szerencsfalvát (közel Munkácshoz) összekötjük, körülbelül megkapjuk e fafaj vízszintes elterjedésének északi határát; sajnos, nem áll rendelkez-

zésünkre az Alföldről szerzett oly adatmennyiség, melyből ez pontosan meg lehetne állapítani. Ez az elméleti határ mindazonáltal irányadó lehet a további kutatásokhoz s a határnak a helyszínén való pontos meghatározásához.

A *Sambucus Ebulus* L. mint gaz sok helyütt teljesen ellepi a mezőgazdasági földeket. Észelve lett még a *Pirus Malus* s ott ahol a kis magyar Alföld az Alpokkal érintkezik: a *Pinus silvestris* L. is.

Ami az egyes fafajoknak, különösen külföldieknek, az Alföldön való megtelepítését és meghonosítását illeti, meg kell jegyez-nem, hogy a kísérletezésekkel régen foglalkozik már a magyar erdészet. Egyes válfajoknak, pl. a *Quercus pedunculata* Ehrh var. *tardissima*-nak a megtelepítése régóta folyamatban van s azoknak a tölgykereszteszödéseknek a kiválogatása, melyek az Alföld keleti megyéiben természetes előjövételük révén utmutatók az Alföld befásítása kérdésében, szintén kísérletezés tárgyát képezi.

*

Állományt képezőleg a következő fajok fordulnak elő az Alföldön:

Alnus glutinosa Gärtn.

Carpinus Betulus L.

Fraxinus excelsior L.

Pinus silvestris L. (kis magyar Alföld)

Populus alba L.

„ *canadensis* Desf. (mest.)

„ *nigra* L.

Quercus Cerris L.

„ *Conferta* Kit.

„ *pedunculata* Ehrh.

„ *sessiliflora* Sm.

Robinia Pseudoacacia L. (mest.)

Salix alba L.

„ *Caprea* L.

Ulmus campestris Spach.

„ *effusa* Willd.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a telepítésről stb. szóló törvényjavaslat ügyében.

(A földmívelésügyi miniszter urhoz.)

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Nagyméltóságod a közelmúltban nagyjelentőségű törvényjavaslattal lépett az országgyűlés elé. A telepítésről, ingatlanfel-darabolásról és egyéb birtokpolitikai intézkedésekről szóló törvényjavaslatnak mezőgazdasági és magyar nemzeti tekintetben messze kiható, nemes és előrelátó célzatát egyesületünk teljes mértékben átérzi és méltányolja, s csupán azt fájlalja, hogy a javaslatnak a törvényhozás elé való terjesztését megelőzően nem volt alkalma, hogy ahhoz a helyes erdőgazdasági birtokpolitika követelményeinek érvényesítése és a javaslatnak ily irányban való további kiépítése végett hozzászólhasson s ezzel hozzájáruljon ahhoz, hogy a javaslat összhangzatosan terjedjen ki a mező- és erdőgazdasági érdekkörökre egyaránt, egyiket sem részesítvén előnyben a másik rovására, amint ezt közgazdasági életünk összességének harmonikus fejlődése érdekében kívánnunk kell.

Erre az előzetes hozzászólásra módunk nem lévén, engedje meg Nagyméltóságod, hogy bár az ügynek már jelen előrehaladt állapotában, mégis kötelességszerűen megtegyük a törvényjavaslatra vonatkozólag tiszteletteljes észrevételeinket, amelyek bár erdőgazdasági politikánkra nézve részben elvi jelentőséggel és életbevágó fontossággal birnak, mégis Nagyméltóságod törvényjavaslatának részünkről is helyesnek ítélt általános kereteit nem érintik és csupán a részletekre vonatkoznak, mellőzve mindazt, aminek érvényesítése az ügy jelen állapotában már nem mutatkozik lehetségesnek, de viszont kiterjedve mindarra, ami a helyes és a többi közgazdasági tényezőkkel összhangban álló erdőgazdasági birtokpolitika szempontjából elengedhetlen szükségesség.

A Nagyméltóságod bölcsességébe vetett rendithetlen hitünk és az a körülmény, hogy a törvényjavaslatnak csupán részleteire vonatkozólag vannak észrevételeink, azt a bizalomteljes reményt kelti fel bennünk, hogy Nagyméltóságod az ügy jól felfogott

érdekéből fakadó tiszteletteljes előterjesztéseinket magáévá fogja tenni és módot talál arra, hogy azoknak még a javaslatnak a törvényhozás által történő tárgyalása előtt érvényt szerezzen.

Alábbiakban a törvényjavaslat szakaszainak számszerinti sorrendjét követjük s a kérelmezett minden egyes módosításhoz annak indokolását is hozzáfűzzük.

4. §.

Ebben a szakaszban, amely aziránt intézkedik, hogy a telep területe telepítésre alkalmas legyen, szükségesnek mutatkozik határozottan kimondani azt, hogy állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmas erdőtalajok csupán mint a telepesek közös tulajdonu erdőterületei csatolhatók a telepekhez, ellenben telephelyekül ki nem jelölhetők.

Evégből a szakasz következő szöveggel volna kiegészítendő: *Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-a alá tartozó terület csakis mint a telephez tartozó oszthatlan közös tulajdonu erdő csatolható a telephez.*

A telepesek közös erdeire az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-ának és a kapcsolatos rendelkezéseknek, valamint az 1898. évi XIX. t.-cz. I. §-ának és a kapcsolatos rendelkezéseknek hatálya kiterjesztetik s ezen erdők gazdasági ügyei a telep községgé alakulásáig az 1898. évi XIX. t.-cz. II. czimében foglalt rendelkezések értelmében intézendők.

A földművelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a telepesek közös erdeit az ingyenes állami kezelés kedvezményében részesíthesse.

Az állami telepítéseknel kevésbbé kell attól tartani, hogy állandó mezőgazdasági művelésre alkalmatlan u. n. feltétlen erdőtalajon telepítés történik, a magántelepítéseknel azonban ily törekvések felmerülhetnek. Ha tehát a 4. §. 3. pontjában a talajjavító stb. munkálatok hiánya már mint telepítési akadály szerepel, annál inkább kell kifejezésre juttatni azt, hogy oly talajokon, amelyek állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmasak, a telepesek boldogulását tehát nem biztosítják, telephely kijelölhető ne legyen, hanem ezek a területek erdőként fenntartandók és mint közbirtokossági erdők az erdőtörvények megfelelő határozatai alá helyezendők.

Az *állami* telepekhez tartozó erdőkről egyébiránt alább a 125/a (uj) szakasz és a 128. §. kapcsán bővebben megemlékezünk.

25. §.

A 25. §-nál, amelyben többek között az a rendelkezés foglaltatik, hogy középirtokostelephelyet csak annak részére szabad átengedni, akinek valamely gazdasági akadémia által kiállított oklevele vagy végbizonyítványa van, tisztelettel kérjük, hogy ne csupán a gazdasági akadémia, hanem az *erdészeti főiskola* végbizonyítványa is jogosítson középirtokostelephelyre. Az erdészeti főiskola hallgatói elegendő gazdasági oktatásban részesülnek ahhoz, hogy itt figyelembe vehetők legyenek s ennek megfelelően az

56. §-ban,

amely középirtokostelephelyek betöltésénél a telepítés vagy feldarabolás következtében állásukat veszített gazdatiszteket előnyben részesíti, az erdőtisztek is felvétessenek, annál is inkább, mert a telepítési akció folyamán erdőirtások is fognak történni s előfordulhat, hogy emiatt erdőtisztek is elvesztik állásukat és középirtokostelephelyre pályáznak.

102. §.

A 102. §. 1. pontjához, amely a telepítésre szánt terület megvizsgálásáról szól, hozzáfűzendő: *Amennyiben erdőterületről is szó volna, a királyi erdőfelügyelő szakvéleménye is meghallgatandó.*

Hatásköri összeütközések elkerülése végett szükséges.

124. §

A 124. §-nak harmadik bekezdése a telepítésre vagy feldarabolásra alkalmas kincstári erdőkről intézkedik oly módon, hogy azok talaja az erdő letarolása után az orsz. telepítési alap tulajdonába megy át.

E szakasz szövegének némi kiegészítését tartjuk szükségesnek, mielőtt azonban erre vonatkozó javaslatunkat előterjesztenők, foglalkoznunk kell általában azzal a kérdéssel, hogy mily mértékig vehetők a kincstári erdők telepítési és feldarabolási célokra igénybe, anélkül, hogy ezzel az okszerűség határa átlépetnék és

az egyes művelési ágak közötti egyensúly, az illető vidék s vég-eredményben az ország kárára felbillenne.

A telepítés céljaira alkalmasnak mutatkozó kincstári erdőbirtokból már az eddigi állami telepítésekhez összesen 32.874 kat. hold irtatott ki, míg vásárlás útján az állam csupán 25.469 kat. holdnyi területet szerzett telepítési célokra. Az állami telepítés tehát eddig javarészt a kincstári erdőktől elvont területeken ment végbe s a jövőben is áldozatokat kíván az állami erdőbirtoktól.

Amíg nagy kiterjedésű, az országos és helyi szükségletet messze túlhaladó terjedelmű oly lapályi erdők állottak rendelkezésre, melyeknek talaja tényleg állandóan alkalmas volt a mezőgazdasági művelésre, addig elvben indokolt lehetett az a kívánság, hogy a kincstári erdőgazdaság a telepítés céljaira részben vonuljon vissza ezekről a területekről. Kérdés azonban, hogy tekintettel arra, hogy a lapályon fekvő nem állami birtokokon ugyis nagy területek vonattak el az erdőgazdasági művelés alól. a gyakorlatban nem ment-e a kormány az eddigi 32.874 kat. hold irtásával is a czélszerűség határán túl s nem lett volna-e éppen az állam feladata a kérdéses, fában szegény vidéken bizonyos minimális erdőállományt fenntartani?

Az a tapasztalat, hogy azokon a vidékeken, ahol az állami erdők irtásával ugyszólván az utolsó erdőmaradványok is eltűntek, ma már csak aránytalan magas árakon bírja a lakosság a közvetítő kereskedelemtől faszükségletét beszerezni, hogy továbbá ennek következtében ma már az illető vidékek közvéleménye előtt egyáltalában nem rokonszenves az erdők további irtása, arra enged következtetni, hogy a czélszerűség határát már átléptük.

De reá kell mutatnunk arra is, hogy magának a mezőgazdaságnak köréből is felhangzik az Alföld bizonyos foku befásítása iránti kívánság. Utalunk erre nézve néhai Forster Gézának, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület volt igazgatójának „Javaslatok az alföldi gazdálkodás javítására” című munkájára, mely az Alföldön való nagyobbfoku fásítás és erdősítés szükségességét éppen a mezőgazdaság érdekében nyomatékosan követeli. Már pedig kétségtelen, hogy ezen a téren az első és leghatásosabb lépés a még meglévő kevés erdőterület konzerválása.

Tisztában vagyunk ugyan azzal, hogy oly nagymérvű erdősisítés, amely az Alföld általános klimai viszonyaira számottevő befolyást gyakorolna, más tekintetben indokolatlan lenne, de megbecsülnedőnek tartjuk azt a szűkebb körű hatást is, amelyet még a mai erdőmaradványok is kifejtenek közvetlenebb környezetük tenyészeti és gazdasági viszonyaira, mint szélfogók és az üdítő harmatképződés elősegítői. Az erdő ezenkívül, s ez a szerepe legközvetlenebbül, mondhatnók kézzelfoghatóan nyilvánul, kellő eloszlás mellett a mezőgazdaságban, a háziiparban, a kis- és gyári iparban oly sokféle alakban szükségelt fát könnyen és jóval olcsóbban hozzáférhetővé teszi, mintha ezt a szükségletet távolfekvő erdőkből kell fedezni.

S ha az értékesebb mű- és szerszámfa, habár igen magas áron, még nagyobb távolságból is beszerezhető, a mindennapi szükségletet képező tűzifára nézve ez már nem mondható. A tűzifa a nagyobb távolságra való szállítást ma sem bírja el s annál kevésbé lesz az Alföld tűzifával ellátható, ha a m. kir. államasutak tervbe vett tarifaemelése keresztülvitetik. Ha tehát valamely vidéken az erdők utolsó maradványai is kiirtatnak, ismét szaporodik azon vidékek száma, ahol eddig fával tüzeltek, ezentul pedig, dacára annak, hogy a megszorodó mezőgazdasági terület nagyobb trágyamennyiséget igényelne, trágyával és szalmával fognak tüzelni.

A telepítési akció a kincstárnak, de más birtokoknak is, főként tölgygyel borított területeit fogja a maga céljaira lefoglalni. Tudjuk, hogy a multban is éppen a tölgyesek voltak azok, amelyek térfogatban igen vesztek a mezőgazdaság terjedése által s mivel ez a különben természetes folyamat Európa-szerte mindenütt bekövetkezett, ahol nagyobb tölgyerdők előfordultak, a tölgyfa árai ma már oly magasságot értek el, hogy a jókarban lévő és rendszeresen kezelt lapályi tölgyes jövedelme alig, vagy éppen nem marad vissza a mezőgazdasági földek jövedelme mögött s a jövőben, a világpiacz előrelátható alakulásai mellett a tölgyfaárak még további lényeges emelkedésnek néznek elébe, a mérleg tehát a jövőben még inkább az ottani erdőgazdaság javára billen. Észak-Amerika ugyanis, amely eddig tölgyfát exportált, erdőségeinek e fanemben való teljes kimerülése következtében, amint ezt

washingtoni követségünknek jelentése, amelyet Nagyméltóságod velünk közölni méltóztatott, valóban megkapó módon illusztrálja, már a közel jövőben saját szükségletét sem fogja fedezhetni, egy-két évtized múltán pedig teljesen a behozatalra szorul. Ez a körülmény óriási perspektívát nyit tölgyerdőgazdaságunkra nézve, amelyet az orosz, sőt japán fának most sokszor emlegetett versenye sem homályosíthat el. Csak legyenek akkor még tölgyeseink, amelyek a világpiacznak ezt a reánk nézve oly kedvező alakulását kiaknázhadják s önmagunkat ezen faválság káros hatásaitól mentesítenek!

Nem mellőzhetjük továbbá annak felemlítését, hogy tudomásunk szerint az eddigi telepítéseknél sem bizonyult az irtott erdők talaja mindenütt alkalmasnak arra, hogy az odatelepítettek megélhetését biztosítsa, legalább is azok jelenlegi művelési módja mellett. Irtattak egyes meredekebb domboldalak is, másutt az erdők irtása következtében a mélyen fekvő területek vízenyősekké lettek, főként pedig ahol a dombvidék szivós kötött anyagán elterült erdők irtattak, mutatkozott ez a talajnem a jelenlegi művelés mellett kevésbé alkalmasnak arra, hogy rajta valóban viruló telepek létesüljenek.

Ha tehát már a múltban eszközölt erdőirtások sem váltották be mindenütt a hozzájuk fűződő várakozásokat, annál nagyobb óvatosságot igényel a kincstári erdők állományának további apasztása, mert kétségtelen, hogy az irtható területek javarészét már eke alá fogták s hovatovább már csak a kevésbé alkalmasak vannak hátra, már pedig a telepítési akció célja nem lehet az elhibázott, tengődő telepítések számának növelése.

Amidőn tehát arról van szó, hogy a kincstári erdők újabb áldozatot hozzanak a telepítés érdekében, kérnünk kell, hogy a még igénybeveendő területek kiválasztása a legnagyobb körültekintéssel történjék, a talaj minősége erre illetékes szakemberek által gondosan megállapíttassék és az erdő- és mezőgazdaság jóvedelmezősége reális számítások útján összehasonlíttassék. Tisztelettel kérnünk kell továbbá, hogy az erdőterületnek az a része, amely az illető vidék eddigi lakosságának és ipari vállalatainak (főként a kisiparnak, mely nem hozathatja a fát nagy távolságból) és nem utolsó sorban maguknak a létesítendő telepeknek faszükség-

letét hivatott fedezni, abban az esetben is mint ilyen fenntartassék, ha egyébként mezőgazdasági művelésre állandóan alkalmas talajt is foglal el.

Talán szabad felemlitenünk azt is, hogy az ekként fenntartandó erdők közegészségi szempontból sem teljesen jelentőség nélküliek, mint üdülőhelyek, esetleg mint természeti emlékek és mint a hasznos madarak elszaporodását előmozdító tényezők is kiméletet érdemelnek és az Alföldön a táj sivár egyhanguságát kellemesen megszakítva, a tájat vonzóbb tartózkodási helylyé teszik. Egy bizonyos erdőterület gondos megőrzése nézetünk szerint hozzátartozik a magasabb kulturállapothoz.

Az eddigi telepítések minderre nem voltak kellő figyelemmel. Történtek irtások, amint már említettük, oly területeken, amelyek a mezőgazdasági művelésre nem voltak kiválóan alkalmasak s mint erdő valószínűleg nagyobb hasznót hajtottak volna. Kiméletlenül kiirtattak egész vidékek erdei, anélkül, hogy az eredeti lakosság, a helyi ipar és az odatelepítettek faszükségletének fedezésére szükséges erdőterület fenntartatott volna, ami most élénk panaszokra ad okot és maguknak a telepéseknek helyzetét és boldogulását is megnehezíti.

Ami pedig a természeti emlékeket illeti, úgy a Béga-menti gyönyörű tölgyesek egy kis részét és a bácsmegyei késő-tölgyrészleteket bizony meg kellett volna kimélni a pusztulástól.

Nem lehet kormányzati cél egyik gazdasági ágat a másikkal szemben előnyben részesíteni. Amidőn tehát arról van szó, hogy a telepítési akciónak részünkről is elismert és méltányolt céljaira a kincstári erdők bizonyos részét még fel kell áldoznunk, közgazdasági életünk összhangja érdekében tisztelettel kérjük, hogy az okszerűség korlátai ezen a téren is betartassanak és a telepítés érdekei mellett a fennforgó egyéb tekintetek is figyelemben és elfogulatlan mérlegelésben részesüljenek.

Ehhez képest tiszteletteljes javaslatunk odairányul, méltóztassék a 124. §. harmadik bekezdését olyképen kiegészíteni, hogy *a környék faszükségletének ellátására vagy más fontos közérdekű célból fenntartandó kincstári erdők, ha egyébként telepítésre vagy feldarabolásra alkalmasak is volnának, ezen szakasz hatálya alól kivonatnak.*

Az ujonnan keletkező telepek boldogulását a fahiány, illetőleg a fának drága áron való beszerzése, amint fennebb bővebben kifejtettük, lényegesen megnehezítvén, a 125. §. után a következő új szakasz közbeiktatását javasoljuk, hogy e bajon legalább az állami telepítéseknél a lehetőség szerint segítve legyen:

125/a §. (új).

Amennyiben valamely telep közelében nem volna oly erdőbirtok, amelyből a telepesek faszükségletüket fedezhetik, a telepítési alap pedig alkalmas fekvésű erdővel vagy erdőtalajjal rendelkezik, illetőleg ilyet megszerezhet, ezt a területet, illetőleg annak megfelelő nagyságu részét a földmivelésügyi miniszter fakészletével együtt a telep tulajdonába adhatja oly feltétel mellett, hogy amennyiben telepítésre szánt kincstári erdő adatnék át, a faállomány értékét a telepítési alap az erdővásárlási alapnak megtéríti.

Az erdő, illetőleg erdőtalaj értékének aránylagos részével a telephelyek megterhelhetnek, a földmivelésügyi miniszter azonban felhatalmaztatik, hogy abban az esetben, ha a telep erdeje kezdetben megfelelő hozadékot nem nyújt, az erdő, illetőleg erdőtalaj értéke után legfeljebb 25 évig kamatot nem számít és a törlesztés is ezen határidőn belül halasztást szenvedhet. Kivételes esetekben a földmivelésügyi miniszter az erdő vagy erdőtalaj értékének megtérítésétől annak 50%-a erejéig el is tekinthet.

A telepekhez csatolt ezen erdők a községi tulajdon jellegével bírnak, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17—24. §-ainak rendelkezései alá esnek és az ingyenes állami kezelés kedvezményében részesíttetnek.

Ezen erdők gazdasági ügyei a telep közösséggé alakulásáig az 1898. évi XIX. t.-cz. II. czimében foglalt rendelkezések értelmében intézendők.

128. §.

Ehhez a szakaszhoz, amely a telepítési alap vagyonához tartozó, telepítésre nem alkalmas ingatlanokról rendelkezik, szükségesnek tartjuk oly intézkedések felvételét, amelyek azon erdőkkel rendelkeznek, amelyek birtokvásárlások során a telepítési alap tulajdonába jutnak. A szakaszhoz javasolt pótlás a következő:

Amennyiben a telepítési alap tulajdonába az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-a alá tartozó erdő jut, azt, ha valamely kincstári erdőbirtok kiegészítésére vagy önálló ily birtok alakítására alkalmas, az erdővásárlási alap megválthatja; máskülönben ez a terület elsősorban a 125/a (új) §. értelmében használandó fel, addig is azonban, mint állami erdőbirtok az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17—24. §-ai értelmében kezelendő. Csak ha telepes erdőnek sem volna felhasználható, csatolható ez a terület lehetőleg osztatlan egészként, azonban semmiesetre sem 100 kat. holdnál kisebb részekben, járadéktelkekhez.

132. §.

Az erdőgazdaság természetéből folyik, hogy rendszeresen csak nagyobb birtoktesteken űzhető. Amidőn a fatermés megérlelésére a sarjerdőben is 20—40, a szálerdőben pedig 80—120 évre van szükség, természetes, hogy apró birtokok nem alkalmasak oly mértékben erdőgazdasági művelésre, mint nagyobb terjedelmű erdőbirtokok. Az erdők elaprózása, amint azt számos külföldi, de hazai példa is bizonyítja, egyértelmű azok teljes pusztulásával. Az erdőgazdasági politika ennek következtében mindenütt oda törekszik, hogy a már elaprózott, feldarabolt erdőbirtokokat ismét egyesítse és a további feldarabolásnak elejét vegye. Ezt az utóbbi célzt szolgálják legujabb birtokrendezési törvényeink és a szóban forgó törvényjavaslatnak az okszerűtlen ingatlanfeldarabolás megakadályozását célzó rendelkezései is, amelyeket ennek következtében erdőgazdasági szempontból is örömmel üdvözölhetünk.

A feldarabolási törekvéseknek útját állani erdőgazdasági talajokon még sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mint a mezőgazdasági művelés alatt álló birtokokon. Az utóbbiakon, ha tulságosan elapróztatnak s a részleteket a földmivelő nép értéken felül vásárolja, a vevő ugyan nem boldogul, de legalább maga a talaj nem válik arra alkalmatlanná, hogy valamikor ismét nagyobb részletekbe egyesítve, rajta okszerű gazdaság legyen űzhető. Ellenben ha oly erdők daraboltatnak fel, amelyeknek talaja állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmas, nem csupán a törpetelek tulajdonosa megy rendszerint tönkre, hanem a talaj termőereje is

hosszu időre vagy örökre veszendőbe megy. Tehát nemcsak egyesek, hanem a nemzet vagyona pusztul.

A spekuláció már erre a térre is reávetette magát s eljárása rendszerint a következő: A telekspekuláns, aki egyelőre csak mint fakereskedő szerepel, erdőterületeket vásárol, pl. eladó nemesi birtokokat, többnyire igen alacsony áron. Az erdő fakészletének értékesítéséből nem csupán a teljes vételár térül meg, hanem bőséges haszna is marad. A visszamaradó csupasz erdőtalaj ellenben most már, amidőn újból való beerdősítéséről kellene gondoskodni, tisztára teher a fakereskedőre nézve, amelytől a legalkalmasabb s reá újabb hasznot hozó módon úgy szabadul, ha az erdőtalajt feldarabolja és busás áron a vidék földéhes népének adja el, amely az erdősítési kötelezettségről sokszor csak későn szerez tudomást. Az ily tulajdonos 3—4 évig a pihent erdőtalajon, amelyet fáradtságosan mivel meg, elég jó terméseket arat le, de azután a sekély termőréteg kihasználásával egyszerre beáll a rablógazdaság csődje: a talaj nem termőképes többé és a legkedvezőbb esetben elmohosodik vagy idővel értéktelen cserjék lepik el, igen sok esetben azonban vízmosások szaggatják fel és a teljes elkopárosodásnak néz elé. Ilyképen és hasonló módon Nógrád, Arad, Máramaros, Sáros megyékben, a Székelyföldön stb. jelentékeny erdőterületek mentek tönkre.

Ezek a szomorú jelenségek indokolják, hogy az erdőterületek feldarabolása még szigorubb feltételekhez köttessék, mint a mezőgazdasági földeké s ezek a feltételek alkalmazkodjanak az erdőgazdaság különleges természetéhez.

Ha ebből a szempontból mérlegeljük a törvényjavaslat 132. §-ának szövegét, amely megállapítja, hogy mi értendő ingatlanfeldarabolás alatt és mi esik ezen fogalom keretén kívül, azt találjuk, hogy az a rendelkezés, mely szerint nem tekinthető feldarabolásnak, ha valaki birtokát ötnél kevesebb részben adja el és azt előzetesen már öt évnél hosszabb ideig birja telekkönyvi tulajdonul, az erdőgazdasági ingatlanokra nézve elégtelen. Nem bocsátkozunk annak vizsgálatába, vajjon mezőgazdasági ingatlanoknál ez a rendelkezés tényleg kizár-e minden visszaélést és kijátszást, de reá kell mutatnunk arra, hogy erdőterületnél a fakészletnek többnyire néhány évig tartó és jó haszonnal járó

kitermelése és értékesítése teljesen áthidalja ezt az öt évi időszakot, legalább is az első felosztás alkalmával. Így pl. valamely erdőbirtokot a faüzér megvásárol és 100 holdas részletekben eladja azzal a kikötéssel, hogy a vételár a terület egyes részletei után csak azok tarolását követően esedékes. A 100 holdas részletek a telekkönyvben átiratnak a vevőkre, a faállományt az eladó használja ki s erre nagyobb birtoknál több mint öt évre van szükség. Mihelyt egy-egy részlet letaroltatott, a vevő tényleges használatába megy át. Ekként az eladóra semmiféle teher sem származik s a birtok egyes részei, még mielőtt az eladó annak egész faállományát kihasználta volna, már újabb, pl. 25 holdas részletekben továbbdaraboltatik s erre annál inkább kell számítani, mert ez a módja annak, hogy feltétlen erdőtalajon a 100 holdas részek birtokosai az erdőítési kötelezettség alól csalárd módon meneküljenek.

Ily módon több száz, vagy több ezer holdas erdőbirtok nemcsak fakészletétől fosztható ki, hanem 8—10 év leforgása alatt 25 holdas, erdőgazdaságilag már célszerűen nem művelhető részletekre forgácsolható szét és az erdőhatóság, melynek eddig *egy* birtokost kellett ellenőriznie az iránt, hogy az erdőtvény kívánalmainak eleget tesz-e, most a 25 holdas, vagyonilag tönkretett kisbirtokosok tömegével áll szemben, ami erdeinknek közgazdaságilag oly fontos fenntartását roppant megnehezíti.

Kisebb erdőbirtokok már egyedül a 4 részre való osztással is gazdaságilag célszerűtlen törpe erdőbirtokokra apríthatók. Így pl. egyáltalán nem kívánatos, hogy valamely 120 holdas erdő 30 holdas, ezek a részletek öt év múltán ismét $7\frac{1}{2}$ holdas részletekre legyenek apríthatók.

Ennek elkerülése végett tisztelettel kérjük, hogy a 132. §. az erdőgazdasági ingatlanokra nézve hatásossá tétessék azáltal, hogy ily ingatlanok feldarabolása akkor is hatósági ellenőrzésnek vetessék alá, ha az ingatlan ötnél kevesebb részre osztatik fel. A 132. §. második bekezdése eszerint így alakulna át:

Nem ingatlan feldarabolás:

1. a mező- és erdőgazdasági ingatlanoknak kizárólag 100 kat. holdnál nagyobb részletekre való felosztása és eladása;
2. mezőgazdasági ingatlanoknak ötnél kevesebb számú rész-

letre való felosztása és eladása abban az esetben, ha a feldaraboló az ingatlant már öt évnél hosszabb ideig telekkönyvi tulajdonul bírja.

Szorosan összefügg ezen javaslatunkkal a 159. §. 5. pontjára vonatkozólag kérelmezett pótlás és a 337. §-ban tárgyalt elővételi jog kiterjesztésére vonatkozó javaslatunk.

143. §.

A feldaraboló által bemutatandó okmányokra és adatokra vonatkozik, melyek közé a 4. pont után felvenni javasoljuk új pontként a következő szöveget:

erdőgazdasági ingatlanoknál az erdészeti hatóság bizonyítványát, hogy az illető terület az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-a alá tartozik-e vagy nem.

Szükséges ez, hogy a terület minősége ebből a szempontból is megítélhető legyen, s mert állandó mezőgazdasági művelésre alkalmatlan ingatlanok feldarabolására engedélyt adni egyáltalán nem kellene.

150. §.

A telepítő hatóság által szükség esetén tartandó helyszíni szemlén módot kell nyújtani, hogy amennyiben erdőgazdasági ingatlanokról is szó volna, az illetékes erdészeti hatóságok képviselői is részt vegyenek azon. Evéghől a 150. §. első mondatához ezt a pótlást javasoljuk:

(helyszíni eljárást rendelhet el), melyben, ha erdőgazdasági ingatlanról vagy kopárról van szó, az illetékes közigazgatási erdészeti bizottság és kir. erdőfelügyelőség képviselője is részt vesz.

Hasonló okokból a

154. §.

első és második pontja közé felveendő: *Amennyiben erdőgazdasági ingatlanok feldarabolásáról is szó volna, a telepítési hatóság az illetékes erdészeti hatósággal egyetértőleg jár el, illetőleg véleményeltérés esetén az ügyet döntés végett a földművelésügyi miniszter elé terjeszti.*

159. §.

Ebben a szakaszban, amely megállapítja, hogy mikor köteles a telepítő hatóság a feldarabolásra vonatkozó engedélyt megtagadni, az 5. pont ki volna egészítendő alábbi szöveggel:

nevezetesen, ha az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. és 4. §-ai alá eső, állandó mezőgazdasági művelésre alkalmatlan erdőterületről van szó.

Kivételként meg volna állapítható, hogy házhelyeknek és ehhez tartozó kerteknek (nyaralóknak) ilyen erdőterületet is fel lehetne darabolni, valamint természetesen nem zárhatná ki ez a rendelkezés azt sem, hogy erdőbirtokok egyes részei pl. köz-célokra, közlekedési eszközök létesítésére stb. el ne legyenek adhatók.

181. §.

Ebben a szakaszban gondoskodni kellene arról, hogy erdőterületek feldarabolásának szándéka esetén ingatlanfeldarabolással alapszabályszerűen foglalkozó pénzintézetek se mentessenek fel annak kimutatása alól, hogy az illető terület nem feltétlen erdőtalaj, vagyis a 143. §-hoz fenn javasolt pótlásban említett bizonylat ezen intézetektől ily esetekben bekívánandó.

334. §.

A 333. §-ban az árverés alá kerülő birtokokra vonatkozó rendelkezéseket örömmel üdvözljük, amennyiben erdőgazdasági tekintetben az eddiginél hathatósabb módot nyújtanak az állami erdőbirtoknak az erdővásárlási alapból leendő gyarapítására, ami mindenkor közgazdaságilag teljesen jogosult törekvés marad.

Hogy azonban az erdővásárlási alap ügyeit intéző földművelésügyi minisztérium mindenkor idejében szerezzon tudomást az árverés alá kerülő ingatlanokról s különösen az erdőterületekről, tisztelettel kérjük, hogy a 334. §. a következő szöveggel egészítessék ki:

Erdőgazdasági ingatlanok árveréséről a telepítési felügyelőség haladék nélkül értesíti a földművelésügyi minisztert.

336. §.

Ez a szakasz, amely az u. n. Beksics-féle eszmét hivatott megvalósítani, egyes részeiben a legkomolyabb aggályokat kelti fel.

A szakasz jelen szövege a következő:

Azt, aki mezőgazdasági művelésre alkalmas ingatlanának tulajdonát telepítési célokra az államkincstárra átruházza és ettől számított egy éven belül az átruházott ingatlan értékének megfelelő vételáron erdőterületet szerez, az állammal kötött adásvételi jogügylet után járó összes bélyeg és illeték alól teljes

mentesség illeti meg s ezenfelül a szerzett erdőterület állami kezelésbe vételét az 1898: XIX. t.-cz. 19. és következő §-aiban megállapított kezelési költségek fizetési kötelezettsége nélkül igényelheti.

Azt, aki erdőterületét az állam, törvényhatóság, város, község vagy közbirtokosság erdőterületével kicseréli, erre a csereügyletre nézve a bélyeg- és illetékmentesség megilleti.

Ezen szakasz első bekezdésére nézve csupán az a kívánságunk hogy az első sorban az *állandó* szó közbeiktattassék (mezőgazdasági művelésre *állandóan* alkalmas stb.), mert mindenekelőtt a mezőgazdasági művelésre állandóan alkalmas területeknek telepítési célokra való megszerzése áll a birtokpolitikai akció érdekében.

Amennyiben azonban fenti javaslataink értelmében a telepeknek közös erdővel való ellátása is figyelembe veendő és az erdőterületnek ily célból való beszerzésére nézve az illeték és bélyegmentesség mindenesetre szintén indokolt, Nagyméltóságod bölcs megfontolásába ajánljuk azt a módozatot is, hogy az első bekezdés egyszerűen így szövegeztessék: *Azt, aki telepítési célokra alkalmas ingatlanának tulajdonját az államkincstárra átruházza stb.*

Ez az utóbbi alternatív javaslatunk csak arra az esetre áll fenn, ha a 4., 125/a (uj) és 128. szakaszokra vonatkozó tiszteletteljes javaslataink elfogadtatnak.

Sulyos kifogásunk van ellenben a 336. §. második bekezdése ellen, amely jelen alakjában prémiumot tűz ki arra, hogy *bárki, bármilyen* erdejét az állam, a törvényhatóságok, városok, községek és közbirtokosságok erdejével kicserélhesse.

Ez a szöveg, amely a telepítésről szóló törvényjavaslat 1903. évi tervezetében (86. §.) hiányzott, elsősorban sokkal többet állapít meg, mint amit a telepítési akció célja a legmesszebbmenő magyarázat mellett is kívánhat, mert ennek szempontjából is csupán arról lehet szó, hogy *telepítésre alkalmas* ingatlanoknak erdőterülettel való elcserélése részesüljön állami támogatásban. Tisztelettel meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez a bekezdés ekként átszövegezve is eddigi helyes erdőgazdasági birtokpolitikánk teljes irányváltozását jelentené és sokkal többet és mást involválna annál, amit Beksics Gusztáv kívánt, akit birtokcserélési eszméjének lelkes propagálása mellett is az a helyes erdőgazdasági politika

felfogás vezérelte, hogy a kötött erdőbirtok állományának csökkennie nem szabad. Érezte, hogy ez a magyar erdőgazdaságra mért végzetes csapás volna, amely a telepítés által elérni kívánt gazdasági és nemzeti sikereket más téren ismét lerontaná. A forró faj- és hazaszeretettől áthatott, de egyébként az erdőgazdasági politika szempontjából jóhiszemű tévedéseket is tartalmazó munkáinak ez mindenesetre egyik helyes, habár nem kielégítő mérvű alapgondolata.

Ezzel szemben a 336. §. második bekezdése a kötött erdőbirtok egy részét még akkor is szabad rendelkezésű magánbirtokká alakítaná át, ha csupán *a telepítésre alkalmas* ingatlannak állami stb. erdőterülettel való elcserélésére állapítana meg illetékmentességet, mert *bárki* felajánlhatná birtokát az államnak stb., miáltal igen sok esetben állami, városi stb., szóval kötött birtok szabad rendelkezésű magánbirtokká válnék.

Már pedig általánosan elismert nemzetgazdasági alapelv volt eddig s annak is kell maradnia, hogy a szigorubb erdőfelügyeleti rendszabályok alá eső, tartamos gazdálkodásra kötelezett u. n. kötött erdőbirtok állományának nem csökkentésére, hanem gyarapítására kell törekedni, amint azt Beksics is követelte. S ha ez nem is volna Európa-szerte elismert axióma, úgy azok a szomorú tapasztalatok, amelyeket a szabad rendelkezésű magánbirtokot képező erdeinkben folytatott gazdálkodásra nézve kevés kivétellel szerezhetünk, hazánkban azt azzá emelnék.

Eddig Nagyméltóságod és hivatali elődjei az erdőgazdaság természetének és nemzetgazdasági hivatásának leginkább megfelelő konzervatív erdőgazdasági birtokpolitikát követtek s nem is hiszszük, hogy Nagyméltóságod, vagy bármelyik hivatali utódja erről az utról letérni óhajtana; de éppen ezért kötelességünk Nagyméltóságod nagybecsű figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy a szóban forgó törvényjavaslat 336. §-ának második bekezdése ily gazdaságpolitikai irányváltozást involvál, amely erdőgazdaságunkra oly nagy veszélyt rejt magában, hogy annak elhárítását kérnünk kellene akkor is, ha a 336. §. második bekezdésének a telepítési akció szempontjából nagyobb jelentősége volna. Meggyőződésünk szerint azonban az alább kifejtendő okoknál fogva a telepítési akciónak erre a messzemenő, az erdőgazdaság életbevágó érdekeit mélyen sértő rendszabályra szüksége nincsen.

A magyar erdőgazdaság termelőképességének biztosítéka a kötött birtokállomány. Ennek törvényszerű kezelése biztosítja az országnak azt a mindenkor produktív erdőterületet, amely elengedhetlenül szükséges, hogy mezőgazdaságunknak és iparunknak ma is jelentékeny, de az ipar fejlődésével és mezőgazdaságunk belterjességének emelkedésével még megnövekedő faszükséglete lényegileg *hazai* fatermésből legyen fedezhető s ne legyünk reászorulva a fának külföldről, nevezetesen Ausztriából való nagyobb mérvű behozatalára. Különösen amidőn iparfejlesztésre törekszünk, nem szabad az erdőterület épségét és produktivitását veszélyeztető politikát inauguralnunk. Intő példa ebben a tekintetben már a mai viszonyok között is fabehozatalunknak emelkedő irányzata és számos más jelenség, mint pl. az, hogy némely cellulozegyárunk már ma ausztriai fát vásárol s némely bányavidék is közel áll a fakrizishez.

Figyelembe veendő továbbá, hogy tulajdonképen a kötött erdőbirtokállomány, amely nagyjából folyóink forrásvidékén terül el, tölti be hazánkban az erdő fontos hivatását talajvédelmi vízrajzi klimatológiai és bizonyára közegészségügyi tekintetben is, mert a nagyobbára lepusztított magánerdők ezen a téren már kevésbé felelnek meg hivatásuknak.

Ha már most a kötött erdőbirtok a telepítési akcióval kapcsolatos közvetlen kicserélés révén hova-tovább magánkézbe menne át, mindinkább szaporodnék az az erdőterület, amelyen nem az állandó termelőképesség fenntartása, a talajvédelem, a rendszeres gazdaság, ezek a nemzetfenntartó tényezők a mérvadók, hanem a rideg magánérdek, a pillanatnyi haszon, amely az évszázad alatt felhalmozott fakészletet néhány év alatt felemészti; hogy azután az illető terület évtizedekig legalább is meddő legyen, ha ugyan nem pusztul le róla további rablógazdaság következtében maga a termőtalaj is.

Egyértelmű volna ez erdőgazdaságunk úgy sem magas színvonalának mesterségesen elősegített alábbszállításával, amivel több évtized serény, bár a külső sikereket nem kereső munkálkodás eddigi eredményei tételnének kockára.

Kitűnő újabb alkalom nyílnék meg a közvetlen birtokcsere támogatásával arra a birtoküzérkedésre, amely, sajnos, ma is

virágzik hazánkban s pl. a székelyföldi és más közbirtokossági erdők megbontásával mérhetlen kárt okozott. A birtoküzérek gondoskodnának arról, hogy legyen elcserélni való, telepítésre alkalmas birtokuk, melynek ellenében az állami, törvényhatósági stb. erdőbirtokok legjavára aspirálnának.

Tudjuk, hogy kettőn áll a vásár; de vajjon nem fordult-e már elő, hogy nem ugyan maguknak az erdőknek, hanem faállományuknak eladása politikai jelentőséget nyert és nem gazdasági, hanem politikai szempontokból intéztetett? Nem tapasztaljuk-e elég gyakran, hogy városok, községek, közbirtokosságok ingatlanaikkal s különösen erdeikkel a legczélszerűtlenebbül rendelkeznek s hogy üzleti célok elérésére az érdekeltek a politikai befolyások érvényesítésétől sem riadnak vissza? Bizonyosra vehetjük, hogy a közvetlen kicserélésnek oly kecsegtető lehetősége mellett az üzérkedés módot keresne önző céljainak elérésére.

Miért nyissunk tehát ily törekvéseknek kaput s részesítsük azokat mintegy jutalomban?

Miért tegyük köztulajdonu Erdeinket és főként az állami erdőbirtokot politikai és magánérdekű pénzügyi aspirációk tárgyává, szaporítva ezzel a közéletünk egészségtelen jelenségeit?

Kétségtelen ugyanis, hogy a közvetlen birtokkicserélésnek illeték- és bélyegmentességgel való előmozdítása, amint azt a 336. §. második bekezdése kontemplálja, az egészségtelen üzleti spekulációt, amelyet a szóban forgó törvényjavaslat több más tekintetben éppen korlátozni kíván, egyenesen reáterelné a kötött jellegű erdőállományra.

Ámde akár hivatásos birtoküzér, akár más cserélje el birtokát, az illető a bélyeg és illeték megtakarításán kívül is több-kevesebb hasznot vár. Eleve meg lehetünk tehát győződve arról, hogy a telepíteni szándékozó erdőbirtokos, aki erdejét mezőgazdasági földekkel elcseréli, legyen bár maga az állam, a cserénél pénzügyi tekintetben mindig veszteséget szenvedne, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a jókarban lévő erdőbirtok már a közelebbi jövőben is mily nagy értékelkedésnek néz elébe.

De fel is téve, hogy a cserébe adott erdőbirtok tőkeértéke tényleg megfelel a helyette nyert mezőföld értékének, sőt feltéve

azt is, hogy kötött birtokok cseréltettek el, az erdő tehát továbbra is a tartamosság elve alapján kezelendő, még ebben az esetben is tartani lehet attól, hogy az erdő új tulajdonosa egyéni érdekeit a vágásforduló leszállítása s ezzel a fakészlet egy részének felémésztése által, vagy rendkívüli fahasználatok kieszközlése által kielégíteni törekszik s ezzel erdőgazdasági tekintetben (tulmagas vágásfordulók nem lévén szokásosak hazánkban) a korábbival szemben kedvezőtlenebb viszonyokat teremti, amely törekvésekkel szemben az erdőfelügyelet egymagában nem nyújt elegendő biztosítékot.

A kötött erdőbirtokok összállománya csak akkor nem változnék, ha a kicserélés csupán a kötött birtok keretein belül történék, illetőleg részesülne bélyeg- és illetékmentességben, tehát csupán a hitbizományok, papi birtokok stb. telepítési célokra alkalmas részeinek állami, törvényhatósági stb. erdővel való kicserélése segítették elő.

A helyes erdőgazdasági politika szempontjából azonban még ily korlátok között sem fogadhatjuk el a közvetlen birtokkicserélés elősegítését, főként azért, mert az állami erdőbirtokot veszélyezteti és annak terjedelembeli és gazdasági fejlesztését megnehezíti, holott az állami erdőbirtoknak általában, de hazánkban különösen oly nagy gazdasági, nemzeti és politikai hivatása van, amelyet kockára tennünk nem szabad, s amelyet az erdő az új birtokos kezében, legyen az bár egyházi személy, közbirtokosság stb. nem tölthetne be oly mértékben, mintha az állam tulajdona marad és kellő igazgatásban részesül.

A kincstári erdőbirtokok hazánk hegyvidékén, amelyet többnyire nemzetiségek laknak, a magyar állam ottani befolyásának és szupremáciájának oly talpkövei, amelyeket magunk alól kivonni semmi esetre sem szabad. Ezt a befolyást az állami erdőbirtok növelésével és nem kevésbé gazdaságának intenzív fejlesztésével emelni kell, míg ellenben minden elcserélt állami erdőbirtok magyar nemzeti tekintetben egy-egy pozíció elvesztését jelentené, mert az új birtokos és annak utódai, kik erdőbirtokukon rendszerint csak ritkán fordulnának meg, sohasem képviselhetik a magyar állameszmét oly határozottan, mint maga az állam, habár hatalmát csak tisztviselői útján is gyakorolja.

Az állami erdőbirtok azonban nemcsak nemzeti hivatással bir, hanem gazdasági téren is jelentős szerepet tölt be. És minél teljesebb mértékben felel meg az állami erdőbirtok a gazdasági követelményeknek, annál inkább tölti be nemzeti hivatását is.

A kincstári erdőbirtok a magyar erdőgazdaságnak ugyyszólván gerincze. Szerencsés elosztással jórészt fontosabb folyóink forrásvidékein terül el, rendszeres gazdasággal biztosítva ott azt, hogy a hegyvidék bő csapadéka ne szakadjon le hirtelen a völgyekbe, magával ragadva a hegyoldalak talaját, feltöltve a folyók medrét és elöntve a mezőföldeket. Jókora terjedelmével az ország faszükségletének állandó fedezéséhez jelentékenyen hozzájárul s ezzel számos iparág biztos támasza. Emellett az államnak nem kicsinylendő és biztos jövedelemforrása, amely a gazdaság fejlődésével, az ipar és kereskedelem fellendülésével mindinkább bővebben bugyog. Helyes vezetés, főként közgazdasági szempontokat sem mellőző házi kezelés mellett az állami erdőbirtok a hegyvidék lakosságának valóságos jótévője, mely állandó keresetet és többféle kedvezményt nyújt s a népet megóvjá a nálunk oly gyakran tapasztalható kizsároltatástól. A fatermés értékesítésének helyes módja mellett közvetlen beavatkozás nélkül is nagyban elősegítheti önálló ipartelepek létesülését, amelyek újabb kereseti forrásokat nyitnak meg, míg a birtokokhoz tartozó havasi legelők és egyéb területek segélyével igen kedvező befolyást gyakorol a hegyvidéki nép gazdasági viszonyaira.

Erdőgazdasági tekintetben pedig az állami erdők jó példával hivatottak előljárni, hogy ezzel az okszerű és eredményes erdőgazdaságra más erdőbirtokosokat is ösztönözzenek.

Aki hegyvidékünk gazdasági viszonyait nem futólagos benyomások alapján ítéli meg és tiszta képével bir annak, hogy a helyesen kifejlesztett állami erdőgazdaság reájuk mily elsőrendű üdvös befolyást gyakorol, az az állami erdőbirtoknak kiválóan fontos jelentőségét sem vonhatja kétségbe.

Tudatában vagyunk emellett annak, hogy az állami erdőbirtok e hivatásának hazánkban eddig nem mindenütt és nem minden tekintetben felelt meg. De kérjük, vajjon céltudatos vezetés mellett a jövőre ez nem változhatik-e meg s vajjon a földbirtokosok azokra a kincstári területekre reflektálnak-e, ahol

a kincstár eddig kifogásolható módon gazdálkodott, amelyek tehát többé-kevésbé ki vannak fosztva faállományukból? Bizonyára nem! A csere tárgyát a kincstárnak éppen azon birtokai képeznék, amelyek eddig is gondosabb kezelésben részesültek, fejlettebb viszonyok között, jobb karban vannak, ahol tehát a kincstári erdőbirtok már is minden tekintetben megfelel hivatásának.

Nagyméltóságod nevéhez fűződik az a kezdeményezés, amely a házi kezelés fokozatos meghonosításával az állami erdőbirtokot hivatása magaslatára emelni hivatott és az állami erdők történetének újabb korszakát nyitja meg, amelyben a gazdaság fejlődik, a nép boldogul, az ipar tért foglalhat.

Ha a kincstári erdőgazdaság ma még több igazgatási kerületben aránylag alacsony színvonalon áll, ennek legfőbb oka az, hogy a vezetőségnek a gazdaság tervszerű fejlesztéséhez elengedhetlenül szükséges beruházásokra eddig nem állott rendelkezésére a kellő hitel, minek következtében a jövedelmezőség, a felújítás és erdőápolás, valamint a vidék népének és iparának nagy kárára hosszú időre és igen nagy tételekben kellett az erdők fatermését, még pedig tövön eladni. Csak legutóbb, Nagyméltóságod kormányzata alatt tört meg ez a rendszer.

Ámde az üdvös és jövedelmező beruházások, a kincstári erdőgazdaság tervszerű fejlesztése aligha folytatható, ha a kincstári erdők vezetőségének minduntalan szem előtt kell tartania azt a lehetőséget, hogy éppen fejlődő, jobb gazdaságait kicserélés következtében elveszti. Így gazdasági programot csinálni, gazdaságot fejleszteni természetesen nem lehet.

Sajnos, a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a többi kötött birtokokon kevés kivétellel szintén fejletlen a gazdaság. A fa értékesítése többnyire tövön történik, amivel a nép a váltakozó favásárlóknak van kiszolgáltatva, a kellő beruházásokra a birtokos mit sem hajlandó áldozni és az erdőgazdaságnak ipari vállalkozásokkal való közvetlen kapcsolatba hozatalára, ami éppen a nem állami erdőbirtokon igen nagy egyéni és közgazdasági haszonnal volna keresztülvihető, vajmi kevés hajlandóság mutatkozik. Sőt ellenkezőleg: az erdőbirtokok nagy részét tulajdonosaik sajnálatosképpen inkább csak vadaskertnek tekintik és a fővad tultenyész-

tésével az erdő felujtását lehetetlenné s ezzel végeredményben az erdő produktivitását is tönkreteszik.

Nem lehet tehát azt állítani, hogy az állami erdőbirtok, ha más kézbe megy át, jobb jövőnek néz elébe s az új birtokosok részéről a fakészletek egy részének felemésztésére irányuló valószínű törekvéseken kívül az itt felsorolt körülmények is igazolják, hogy az állami erdők elcserélése úgy nemzeti, mint gazdasági tekintetben káros volna.

Tisztelettel megjegyezzük, hogy nem tekinthetnők megnyugtató megoldásnak azt sem, ha az állami birtokok elcserélése mellett gondoskodás történnék arról, hogy az állami erdők területbeli állománya elpusztult erdők vásárlása által mindig ismét kiegészítenék. Az elpusztult erdőbirtokok kiterjedt mértékben való megvásárlása minden bizonynyal elsőrendű követelménye erdőgazdasági politikáknak s részünkről annak az eddiginél jóval nagyobb mértékben való gyakorlását kívánnók. De nem szabad a tönkretett erdők vásárlásával kapcsolatosan a legjobb kincstári erdőket idegen kézre juttatni, különben az állami erdőgazdaság fennemlített hivatásának éppenséggel nem felelhet meg, színvonala, jövedelmezősége alásülyed és feladata tulajdonképpen abban merül ki, hogy tönkretett erdőket mások részére jó karba hozzon.

Legyen szabad végül hivatkoznunk az állami erdők elidegenítése körül a külföldön szerzett tapasztalatokra, amelyek azt bizonyítják, hogy ahol állami erdőket eladtak, azt később mindig megbánták és az eladott birtokokat, sokszor többszörös áron, ismét visszaszerezni igyekeztek. Így történt ez Franciaországban, Poroszországban és Ausztriában. A múlt század első felében (Ausztriában 1872-ig) Smith Ádám tanításának hatása alatt és az állami pénzügyek mostoha körülményei miatt az állami erdők eladása gyakori volt, aminek elhibázott voltát azonban belátva, azóta az állami erdőbirtok gyarapítása Európában úgy, mint Észak-Amerikában is, a kormányzat egyik programpontja, melynek megvalósítására igen jelentékeny anyagi eszközöket fordítanak.

Közgazdasági szempontból az állami erdők kicserélésén kívül a törvényhatóságok, községek (városok) és közbirtokosságok erdeinek kicserélése sem kívánatos; ezek az erdőtulajdonosok ingatlanaik helyett, amelyek jó gazdálkodás mellett folyton fokozódó állandó

jövedelmet nyújtanak, végeredményben készpénztökéhez jutnának, amely gyorsan felemészthető.

Mindezek alapján mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék a 336. §. második bekezdését teljesen elejteni és a birtokkicserélésnek csupán azt a módját állami támogatásban részesíteni, amely ezen szakasz első bekezdésében van körülírva, az állami erdőbirtok eladását természetesen ebben az esetben is teljesen kizárva.

A 336. §. első bekezdésében körülírt módon, amely megfelel az 1903. telepítési törvénytervezet 86. §-ának, a telepítési akció tetemes működési térhez juthat, anélkül, hogy az erdőgazdaság és a hegyvidék érdekei csorbát szenvednének, sőt ebből birtokpolitikai tekintetben még az a nagy előny származnék, hogy a hazai nagybirtokosok ahelyett, hogy állami erdőre aspirálnának, oly magánerdőket igyekeznének megszerezni, amelyek ma még jó karban vannak, de máskülönben vagy a pusztulásnak néznek eléje vagy külföldiek kezébe kerülnének. Különösen ha az ily erdők kötött birtokká lennének, ez kiválóan nagyjelentőségű nemzetgazdasági előny volna, de jelentékeny előny volna az is, hogy ilyképen remélni lehetne, hogy magyar kézbe kerül az a még jól hasznosítható erdőbirtok, melynek megszerzésére mostanában külföldiek törekszenek. Nem lehet kormányzati cél az állami, községi stb. erdőbirtokot más, bár többnyire hazai kezekbe átadni, a nem kötött magánbirtokot pedig továbbra is a külföldi tőke prédájára bocsátani, míg a részünkről javasolt módon felszabadíthatók az Alföld telepítésre alkalmas kötött latifundiumai, anélkül, hogy a magyar állam az erdős hegyvidéken pozíciót vesz, sőt ellenkezőleg úgy, hogy a magyar állameszme és a gazdasági érdek itt is, ott is egyaránt nyer.

A 123. §. 1. pontjának, továbbá a 124., 333. és 337. szakaszoknak rendelkezései, kiegészítve a fentiek értelmében módosított 336. §-szal, bizonyára elég módot nyújtanak arra, hogy az állam telepítési akciójához a kellő területet biztosíthassa és ne szoruljon arra, hogy a 336. §. második bekezdésében kontemplált közvetlen kicserélés útján más fontos gazdasági és nemzeti érdekek rovására szerezze meg e területeket.

Ami különösen a 336. §. első bekezdésének érvényesülését

illeti, vajjon nem remélhető-e, hogy amidőn Hohenlohe herczeg, Potoczki gróf, Lubomirski herczeg, Wessely lovag, Sierstorpff gróf, Witzleben-Aldőbern gróf és mások minden *állami támogatás nélkül* igen tetemes hazai erdőbirtokok tulajdonosai lettek, a telepítésre alkalmas honi latifundiumok tulajdonosai legalább *állami kedvezmények mellett* fognak erdőbirtokot vásárolni? Fel kell tételeznünk, hogy a mi a külföldieknek sikerül, a belföldiekre nézve sem lehetetlenség.

337. §.

Elővételi jogot biztosít az államnak a kötött birtokhoz tartozó ingatlanokra. Az előző szakaszokra tett megjegyzéseinkből kitünik, hogy a magyar állam úgy a gazdasági, mint a nemzeti politika szempontjából helyesen cselekszik, ha a kincstári erdőbirtokot a pusztulásnak kitett és főként a különben felosztásra is kerülő erdőbirtokok megvásárlásával gyarapítja és azokat ekként a végpusztulástól megóvjá. A 337. §. hatálya ennek következtében, bár az elővételi jog gyakorlásának nehézségei előttünk ismeretesek, nem csupán a kötött birtokra, hanem *erdőgazdasági ingatlanoknál bármely* birtokra ki volna terjesztendő, főként azonban az eladással vagy birtokrendezéssel kapcsolatosan több (habár 100 holdnál nagyobb) részekre oszló erdőbirtokosokra vonatkozólag birna az elővételi jog kiváló fontossággal.

Sőt minthogy egyfelől ezen a téren sem lehet mindent az államtól várni, másfelől az erdőgazdaságnak nagy érdeke fűződik a most csak a városoknál és a volt Királyföldön előforduló *községi* erdőbirtok létesítéséhez, amely oly eladóvá váló kisebb erdőbirtokokat is felszívhatna és menthetne meg, amelyeket az állam már nem vehet meg, részünkről *50 holdnál kisebb és 10.000 K-nál csekélyebb értékű, bármily tulajdonjogu erdőknél elsősorban az illető, másodsorban a szomszédos községnek, ezen határon felül elsősorban az államnak, másodsorban fenti értelemben a községeknek vélnők az elővételi jogot biztosítandónak*, legalább is a felosztás vagy feldarabolás esetére. Tisztelettel megjegyezzük, hogy teljesen indokoltnak találnók, ha a községek ily birtokvásárlás céljára reászorultság esetén hosszulejáratu olcsó állami kölcsönök útján támogatattának s Nagyméltóságod bölcs megfontolására ajánlanók nem állana-e állattenyésztésünk érdekében, ha az erdőkre nézve

javasolt módon az elővételi jog községi legelők beszerzése céljából is biztosíthatnák a községeknek.

A 337. §-ra vonatkozólag továbbá még az a tiszteletteljes kérésünk volna, hogy a megvétel iránti nyilatkozattételre megállapított 60 napos határidő *3 hónapra kiterjesszessék*, mert nagyobb erdőbirtokok megbecslésére, különösen télen és hegyvidéken, 60 nap nem elegendő.

A 338. §.

az előző szakaszra vonatkozólag tett javaslataink értelmében volna módosítandó.

360. §.

Az erdőgazdaságnak és az erdőfelügyeletnek eddigi fejtegetéseinkből kivehető több oldalú érdekelttségére való hivatkozással tisztelettel kérjük, hogy a *törvényhatósági telepítési tanács tagjai közé a kir. erdőfelügyelő is felvétsessék*, és a

361. §-ban

hasonló okokból megállapíttassék, hogy az országos telepítési tanácsban az erdészeti érdekeltség egyesületünk útján legalább két helyet nyerjen, melyek egyike állami alkalmazásban nem álló, főiskolai képzettségű erdészeti szakértővel töltendő be.

Ezzel befejezve tiszteletteljes előterjesztésünket, mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy javaslatainkat, melyek a telepítési akció általunk teljes mértékben méltányolt érdekeinek a hazai erdőgazdaságnak nem kevésbé figyelemre méltó érdekeivel való szükséges összeegyeztetését célozzák és némely, az erdőgazdaság szempontjából felmerülő birtokpolitikai kíváncsálomra vonatkoznak, elfogadni és a törvényjavaslatban, még annak törvényhozási tárgyalása előtt keresztülvezetni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1909 május 3-án.

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró Bánffy Dezső s. k.
elnök.

IRODALOM.

Lapszemle.

Erdészeti kísérletek. 1908. évi 3—4 füzet. A m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás folyóiratának mult évi utolsó füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Az első cikkben *Roth* Gyula ismerteti a likavkai erdölési kísérleti területet.

Az állomás ugyanis, hogy erdölési kísérleteivel lehetőleg eleget tegyen a gyakorlati erdőgazdaság igényeinek, nagyobb terjedelmű ilyenű kísérleti területeket nyit, azok erdölési faanyagát házilagosan termelteti ki és értékesíti úgy, hogy az állomás munkája a kivágandó fák kijelölésében és azok pontos felvételében áll, a kivágást magát és az értékesítést az illető erdőgondnokság végzi. Ily módon ezek a területek nemcsak az alkalmazott erdölés befolyásának megállapítására valók, hanem egyuttal a kihasználás és értékesítés lehetőségeinek kipróbálását is adják.

Roth cikke elsősorban összefoglalja röviden azokat a szabályokat, amelyeket a természetes erdölés kivitelénél szem előtt kell tartanunk. Ezek a következők:

„Az erdölést mindig a lábon maradó állomány érdekeinek szem előtt tartásával kell vezetnünk.

A kivágásnál legfőbb elv az, hogy mindazokat a fákat el kell távolítanunk, melyek náluknál értékesebbet fejlődésében gátolnak, tekintet nélkül egyébképen azok korára, méretére, alakjára és fajára. Csak az arányos eloszlás vagy a helyes elegyítés követelményeit és a fák egészségi állapotát kell még a fenti első követelményen kívül tekintetbe venni.

A koronák záródását ideiglenesen meg kell szakítanunk, fiatalabb erdőkben kevésbé, a korral ellenben mind fokozottabb mértékben, hogy a napfény éltető erejének utat nyissunk a fák koronáihoz.

Az elnyomott, de még életképes, továbbá mindazok a fák, melyek — másban kárt nem okozva, — hézagot pótolnak, a fajra és alakra való tekintet nélkül fenntartandók, hogy a talajt védjék és az ágtisztulást elősegítsék“.

Azután következik a terület részletes leírása. Ebből itt csak

annyit említünk, hogy a terület elegyetlen jegenyefenyvesben fekszik, kevés luczczal közbeszórva. Tengerszin feletti magasság 600—700 *m*. A 18·3 kat. holdnyi terület közepe táján három külön kisebb terület van kihasítva, amelyek más és más eljárással lesznek erdőlve, az eredmények összehasonlítása végett.

„Az erdőlés közvetetlen eredményei és munkadatai“ czim alatt közli Roth a kivágott anyag részletezését, valamint a pénzügyi eredményt.

Az 1130 *m*³-nyi nyers fatömeghez viszonyítva következőképen alakult a választékok aránya: épület- és műszerfa 73⁰/₀, tűzifa 7⁰/₀, karó 0·5⁰/₀, kéreg 11⁰/₀, hulladék 8·5⁰/₀.

A teljes kitermelés összes költségei (tűzifánál raktározással együtt) az épületfánál *m*³-ként 3·0 K, tűzifánál *űrm*-ként 2·35 K-t tettek ki; ezzel szemben az eladási ár előbbi 13·30 K, utóbbinál 5·80 K-ra emelkedett, úgy hogy a tőár 10·50, illetőleg 3·45 K volt.

A tiszta jövedelem kat. holdanként 485·57 K, ami élénk tanubizonyyságot tesz amellett, hogy a kellő helyen és kellő eljárással alkalmazott erdőlés mily nagy jövedelmet hozhat.

A szóban forgó terület évek óta rendszeres gyérités alatt állott, de mindig csak az elhalt anyagot szedték ki, ami az utolsó öt évben évenként és holdanként 1·5 *m*³-t jelent; ugyanennyi volt az üzemtervi előírás is, amely aránylag igen magas. Rámutat Roth arra, hogy daczára ennek a szokottnál magasabb előírásnak, a terület fái szorongtak, a 80 éves korban holdanként 943 db. fa állott és évről-évre holdanként 20 db. fa száradt ki. Meggyőződése szerint, hogyha már régebben lehetett volna ezen a területen erősebb erdőlést alkalmazni, csak a törzsek száma csökkent volna, de a holdankénti fatömeg nem.

Kiemeli azután az erősebb természetes erdőlés előnyeit szemben a sablonos, különösen a gyenge eljárással. A szóban forgó esetben kiszedett fatömeg holdanként 60 *m*³, az eredeti fatömegnek 16⁰/₀-a.

Ilyen vagy még erősebb belenyulás valószínűleg végeredményben — gyakrabbi ismétlés után — oda vezet, hogy a holdankénti összes fatömeg csökken, mert a növedék nem lesz képes arra, hogy a kivágott anyag fatömegét pótolja. Ez azonban nem lehet ok arra, hogy visszariadjunk ilyenmü erősebb erdőlésektől,

mert ezt a hátrányt ellensúlyozza a korábbi kihasználás kamatnyeresége, a fák minőségi értékének erős emelkedése, a mennyiségi gyarapodás fokozása, végül pedig a más erdőrészekből éppen az erősebb erdőlés révén kikerült tetemes fatömegek.

Elősegítjük a természetes felujulást és lehetségessé tesszük az alátelepítést, mindakettő — esetleg a sarjakkal együtt — megvédi és beborítja a talajt.

Fokozzuk az erdő ellenállóképességét széltörés, hónyomás és a nap heve ellen.

Természetes, hogy az erdőlésnek nem szabad tulerősnek lennie, mert különben előáll a másik szélsőség, a tulritka állás, amely nemcsak nem előnyös, de egyenesen hátrányos is.

Hogy ez hol kezdődik, arra még nincs adatunk, mert az „állomány és talaj fenntartásának érdeke“, ami a felső határt szabja, csak tájékoztató, de nem precíz kifejezés. Roth szerint nem is annyira a tulerős erdőlés lehet veszedelmes, mint a hirtelen, átmenet nélkül alkalmazott erős kivágás, mert magában véve minden fafaj, teljesen szabad állásban is sikeresen tud dacolni az elemi csapásokkal, a talaj védelméről pedig alkalmas módon ritka állás mellett is gondoskodhatunk.

A főkövetelmény tehát erősebb belenyulások esetén a fokozatos előkészítés. Ennek a követelménynek a likavkai területen is eleget tettek, mert az erdő záródása még nagyobb mértékben lesz majd megbontva, de éppen a fokozatos átmenet miatt csak néhány év múlva következnek az erősebb vágások.

Befejezésül Roth rámutat arra, hogy az erdőlés fokmérőjének legczélszerűbben a törzs egész hossza és a korona közötti viszonyszám használható, mert sem a záródás becslése, sem a növéterek kiszámítása nem ad pontos adatot, de sok esetben alig is állapítható meg.

A törzhossz és koronahossz legtöbb esetben elég pontosan és könnyen állapítható meg (sűrű erdőben kivágott törzseken, ritkább erdőben álló fákon). A viszonyszám közvetlen okozati összefüggésben lévén az erdő sűrűségével, a gyérités behatása alatt változik, változásával utmutatást ad, hogy az alkalmazott erdőlés megfelelő volt-e?

Részletes és pontos adatokat itt sem közöl Roth, sőt szerinte

arról a reménységről körülbelül egészen le kell tennünk, hogy az erdőápolás terén valaha pontos előírást adhassunk és annak szigorú betartását követelhessük! Ott mindig csak tájékoztatást fogunk adhatni, amelyben nagy vonásokban adjuk az eljárás lényegét, a részletes kivitel, a fák egyéni tulajdonságainak alapján a természetadta viszonyok és a kitűzött cél figyelembevételével az erdőkezelő dolga.

Általánosságban a korona fiatal korban körülbelül a törzhossz felerészét borítsa, később fokozatosan rövidül, de az egész hossz $\frac{1}{3}$ része alá egyáltalán ne süllyedjen.

A következő cikk *Zemplén* és *Roth* „Adatok az erdei fák nitrogénfelvételéhez” című tanulmányának francia nyelvű kivonata, amely technikai okokból kimaradt az előző füzetből.

A munkának francia szövegezése Henry E.-től, a nancy-i „Ecole Nationale des Eaux et Forêts” tanárjától ered.

Ezután következik *Blattny* Tibor tanulmánya a selmeczbányai diófákról, amelybe egyuttal bele vannak szöve a diófára vonatkozó legújabb növényföldrajzi felvételek eredményei is.

Blattny rámutat arra, hogy bár Selmeczbánya fekvése a legészakibb a kimutatott termőhelyek között, mégis a legmagasabb termőhelyi határokhoz jár közel az itteni elterjedés, aminek okát a kedvező természeti viszonyokban találja. A felső határa a diófának Selmeczbányán 809 m keleti fekvés mellett.

A következőkben *Vadas* Jenő ismerteti az ákáczfának bányafára való alkalmassága iránt való külföldi és hazai kísérleteket.

Annál a szerepnél fogva, amelyet az ákácdfa hazánk erdőgazdaságában játszik, nagyon fontosak ezek a kísérletek.

Vadas ismerteti Dütting és Quast, továbbá a saarbrückeni kir. bányaigazgatóság és az elberfeldi vasuti igazgatóság kísérleteit, valamint a néhai Remenyik Károly volt salgótarjáni bányafőmérnök felügyelete alatt az ottani bányákban végzett kísérleteket.

Előbbieket eredményei a következő tételekben vannak összefoglalva:

1. Helyes kezelést (hántás és szárítás) feltételezve, az ákác teherbirása az összes, vizsgálat alá vont fafajok között a legnagyobb. A bányászok a tölgy teherbirását tulbecsülik.

2. A megfelelő kiszárítás, amelyet a vágást követő azonnali

hántás siettet s amely kapcsolatosan a súlyvesztéssel, a szállítás költségeit is apasztja, fokozza a nyomási szilárdságot, a veszélyjelző képességet, a tartósságot és emellett az így kezelt fa nagy nyomás alatt nem rövid rostokkal, tehát hirtelen, hanem inkább szálkásan törik.

3. A szívósság a lombfáknál általában nagyobb, mint a fenyőkénél; de a bányalég bomlasztó hatása alatt a lombfák szívóssága hamarabb alább száll, mint a vörös- és erdeifenyőé. Kivétel az ákác- meg a tölgyfa, melyek nagy ellentállóképességüknél fogva a jelzett igen kedvezőtlen körülmények között sem veszítik el szívósságukat.

4. A bányalevegő bomlasztó behatásainak leghosszabb ideig ellentállanak a tulajdonképeni gesztesfák, a lombfák közül tehát: a tölgy s az ákác, de az utóbbi, mert a nedvességet csak a legkülsőbb 3 évgyűrű veszi fel, tartósabb mint a tölgy.

5. Az elhasznált bányalevegő káros hatása rövidrostu törésben, a szilárdság, szívósság s veszélyjelzőképesség apadásában nyilvánul.

6. A veszélyjelzőképesség tekintetében egyenlő szárazsági fok mellett a megvizsgált fafajok között, úgy látszik, első helyen áll: a luczfenyő, azután következik: az erdeifenyő, bükk, gyertyán, nyír, tölgy és akác. Minél szálkásabb a törés, a roppanás hangja annál inkább recsegésszerű.

7. Megfelelő szárazsági fok mellett az egészséges fa törése jobbra szálkás s rendes helye a fa közepe, görbületeknél ezek tája.

8. A nedvességtől feltételezett térfogatsúly tág határok között mozog. A nyír mellett legnehezebb volt a bükkfa, ezután következett a tölgy, akác, gyertyán, majd az erdeifenyő, vörös- és luczfenyő.

A hazai kísérletek eredményénél eddig az a tanulság, hogy a hántatlan állapotban levő akácfát bányákban nem szabad használni, a hántolt akácfa ellenben kifogástalan.

A füzet „kisebb közléseiben“ Roth Gyula két esetet közöl a központi állomás munkaköréből és pedig a gesztenyerák (*Diaporthe parasitica* Murill.) és a tölgylisztharmat fellépéséről.

Az első Amerikában lépett fel a szelidgesztenyefákon és állítólag nagyon veszedelmes betegség; utóbbi kevésbé vesse-

delmes, de óriási területet lepett el nagyon rövid idő alatt. Közép-Európa minden részében észlelték, többnyire nagy tömegben.

Ezután Fekete Lajos közöl példákat, hogy az uralkodó szélirány hatása alatt mily feltűnő és egyforma elhajlást mutatnak a fák törzsei, Barthos Gyula pedig az állatvilág köréből vett megfigyeléseket.

A tölgylisztharmatról a központi állomás adatokat kér szakközségünktől, amiért itt is felemlítjük, hogy kíváncsok az alábbi adatok bejelentése: a fellépés éve, észlelték-e a lisztharmatot már előbb is, ismeri-e a nép és mily néven, amerikai tölgyfajok voltak-e azon a vidéken vetve vagy ültetve, végül az egész fellépés rövid leírása.

A füzetet intézeti és személyi ügyek zárják le.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hir. A m. kir. földmivelésügyi miniszter az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tiszti személyzetének létszámában *Gaál* Károly segédhivatali igazgatót, az Országos Erdészeti Egyesület pénztárosát, segédhivatali főigazgatóvá nevezte ki.

Az arad-, temesvár-, déva-, lugosvidéki erdészeti egyesületnek közgyűlése. Ennek a vidéki erdészeti egyesületnek első rendes közgyűlése, amely május hó 9-én Temesvárott tartatott, eléggé látogatott volt. A közgyűlést, melyet választmányi gyűlés előzött meg, báró *Solymossy* Lajos elnök nyitotta meg, kivel együtt 32 tag volt jelen, u. m. Halász Géza és Székely Mózes alelnökök, Ajtay Sándor titkár, továbbá Török Sándor, Hirschpeck Ágoston, Stéger Antal, Bodnár Richárd, Illés Vidor, Buhescu Terentius, Molcsányi Ernő, Kubányi Endre, Bojtner Gyula, Szentpály Kázmér, Létai Gyula, Ormós Zsigmond, Jávorszky Zoltán, Fröhlich György, Mihályik Pál, Bögözy Antal, Muck András, Szaltzer Lajos, Borbély Sámuel, Horváth Miklós, Mihalusz Sándor, Páll Miklós, Földes János, Bécsi Dezső, Dömötör Tihamér, Tompa Ferencz, Csipkay János és Krajcsovics Ferencz.

Az Országos Erdészeti Egyesület bejelentett képviselője Tavi

Gusztáv miniszteri tanácsos volt, ki azonban más irányu elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg; a Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesületének képviselőtét Földes János erdőtanácsos vette át.

Alapító tagul belépett a baranya-, tolna-, somogymegyei erdészeti és vadászati egyesület, rendes tagul Szenes József főerdőtanácsos, Illés Vidor erdőőri szakiskolai tanár, főerdőmérnök, Muck András, Oszterlam facseti erdőgondnok és dr. Fábry Sándor nyug. főispán az Arad—Csanádi egyesült vasutak igazgatója.

Minthogy a tagok száma 119-re szaporodott, a választmány 20 tagra egészítettett ki, titkos szavazással a következő 8 tag beválasztásával: Kendeffy Gábor, Kubányi Endre, Tavi Gusztáv, Fogassy Gyula, Szentpály Kázmér, dr. Fábry Sándor, Nemes Károly és Szenes József. Pénztárossá egyhangulag Bécsy Dezső lett megválasztva.

A pénztár állaga túlhaladja a 400 koronát.

A tárgysorozat letárgyalása után az indítványokra került a sor. Ezekből aktuálításánál fogva kiválik *Halász Géza* alelnök határozati javaslata a parcellázási és telepítési törvényjavaslatra vonatkozóan. Az országos erdészeti egyesülettel karöltve állásfoglalást kíván az erdészeti érdekek megóvása végett, befoglalva azokat a határozatokat, mikre nézve nevezett egyesület és a borsod-, gömör-, hevesmegyei vidéki egyesület már kifejtették álláspontjukat s azt kívánja, hogy erre nézve felterjesztés intéztessék a kormányhoz és képviselőházhoz.

A javaslat egyhangu tetszéssel fogadtatott.

Hozzászólott a javaslathoz *Földes János*, figyelmeztetve *Bedő Albert*nek az erdészeti egyesület választmányi ülésén mondott szavaira, hivatkozva a törvényjavaslat által felkarolt ama *Beksits-féle* eszmére, hogy az alföldi birtokosok parcellázandó földje helyett azok részére hitbizomány alkottassék a felvidéki kincstári erdők területéből. Ennek előmozdítását most annál veszélyesebbnek tartja, mivel báró *Ambrózy washingtoni* követségi tanácsos éppen legujabban élénken előtárta, hogy még az egyéni szabadság legkiválóbb hazájában, az Amerikai Egyesült-Államokban is szükségét látták az állami beavatkozásnak az erdők konzerválása végett, mivel csak így vált lehetségessé a lágymaszkultúra bizto-

sítása a nyugati államokban, míg a keleti részen a keményfa megmentésére nézve már elkéstek.

Azért az erdők fenntartása a legbiztosabb az állam kezében. Hogyha egyszer annak kezéből kiveszszük, létele mint hitbizomány is veszélyeztetve van.

Miután az indítványozó kimutatta, hogy ez irányban is óvást emel az ő javaslata, az határozattá emeltetett.

Indítványt tett még *Ajtay* Sándor titkár az Alföld befásítására, továbbá arra nézve, hogy a kormány útján sürgősen akadályoztassék meg, hogy a feltétlen erdőtalajon álló erdők napról-napra irtassanak és területük kopárrá változtassék.

Mivel azonban az orvoslásra határozott indítványt nem tett, Székely Mózes erre nézve pótindítványt tett, melynek alapján elhatároztatott, hogy Földes János elnöklete alatt szűkebb bizottság küldessék ki e kérdés határozott formába öntése végett, melynek tagjai a kir. erdőfelügyelők, u. m. Székely Mózes, Dömötör Tihamér, *Ajtay* Sándor és az állami erdőhivatalok főnökei: Páll Miklós, Bodnár Richárd és Jávorszky Albert.

Továbbá titkár javaslatára, hogy az erdőbirtokosok az erdő iránti érdeklődésük fölkelte végett az egyesület tagjai közé vonassanak, felkérettek a tagok, hogy azokat a belépésre kérjék fel.

Végül elhatároztatott, hogy a legközelebbi közgyűlés Dévára fog összehívni.

A lelkes hangulatban folyt gyűlés befejezése után közös étkezésre gyűltek össze a tagok a Koronaherczeg szállóba s azután a tagok egy része Török Sándor erdőtanácsos szakszerű kalauzálása mellett a vadászerdei szakiskola mintaszerű erdőgazdasági s fáczántenyésztési berendezéseit nézte meg.

A Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület közgyűlését június hó 5-én és 6-án Barcsen tartja meg a Neuschloss-féle faipartelep megtekintésével és galamblovó-versenynyel kapcsolatosan. A Neuschloss-czég ottani igazgatója, Heller Géza felolvasást tart a keményfaüzlet hanyatlásáról és annak okairól.

Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete közgyűlését június hó 26-ára és 27-ére halasztotta.

A tavaszi erdészeti államvizsgákat május hó 3—12. napjain tartották meg. A vizsgáló bizottság az elnöklő Horváth Sándor miniszteri tanácsoson kívül Marosi Ferencz m. kir. főerdőtanácsosból, Török Gábor Debreczen város erdőmesteréből és Muzsnay Géza főiskolai tanárból állott.

Az írásbeli vizsgán a következő három kérdés volt megoldandó:

I.

A közép- és magashegység határán levő valamely luczfenyőerdőgazdaságban a tarvágással kihasznált faállományok vágásterületeit, az uralkodó veszélyes szél okozta károokra való tekintettel a jövőben lucz- és jegenyefenyőcsemetékkel kellene felújítani azzal a czéllal, hogy az eddigi elegyetlen luczfenyves helyett jegenyefenyővel elegyes luczost létesítsünk.

Irja le vizsgátevő a felújításnak azt a módját, melylyel az elegyítést biztos sikerrel végeznék és ha az erdősítés a fatömeg kihasználásának megkezdésétől számítva, csak a 2-ik évben volna a könnyen gyomosodó s részben már begyomosodott 50 kat. hold vágásterületen teljesíthető, miképen nevelt és milyen koru csemetékkel végeznék az erdősítést; holdanként mennyi csemetét használna fel s a csemeték termelési és a szükséges pótlások költségeit is beleértve, mekkora összeget tenne ki az 50 kat. hold vágásterület felújításának összes költsége?

II.

Valamely község meg akar vásárolni egy 30 kat. hold kiterjedésű erdőt abból a czélból, hogy azt a rajta lévő idős, nagyméretű, értékes műfatermelésre alkalmas kocsányos tölgytörzsek értékesítése után, többi erdejével együtt szálerdő üzem-módban, 100 éves vágásforduló mellett kezelje. Megállapítandó, hogy a község mennyit adhat ezért a 30 holdas erdőért.

Irja le vizsgátevő, hogy az erdő értékének a megállapítása czéljából minő eljárást követne a faállomány fatömegének, a fatömeg törtékének s a faállomány letarolása után visszamaradó erdőtalaj értékének a megbecslésénél. Egyuttal mutassa ki, hogy a leghelyesebbnek talált számítási mód alkalmazása mellett az erdő talajának az értéke kat. holdanként mekkora összegben állapítható meg, ha a helyszíni felvételek adatai szerint a talaj termőképessége az általános fatermési táblák II. osztályának felel meg, továbbá ha a felújítás a talaj jóságánál fogva mezőgazdasági köztes használattal kapcsolatosan történhetik és végül, ha a köztes használatból befolyó jövedelem teljesen fedezni fogja a felújítással járó költségeket, sőt emellett öt éven át még 6 korona felesleg is marad évenként és kat. holdanként. A számítható szükséges többi adatot vizsgálattevő belátása szerint veheti fel.

III.

A fa közelítésének mely módjait ismeri vizsgálattevő s mily viszonyok között bírnak azok jogosultsággal? Mik a hegy és völgy felé való döntés előnyei és hátrányai s mik általában a fadóntésnél követendő rendszabályok, különös tekintettel a természetes felújítás igényeire?

A vizsga letevésére 21-en nyertek engedélyt, akik a vizsgán mindannyian meg is jelentek. Egyikük azonban az írásbeli vizsgán feladott kérdéseket nem oldván meg, a szóbeli vizsgához nem bocsátatott.

A 20 vizsgázó közül 8-an ezuttal másodszor jelentek meg a vizsgán. A 20-ból 6 egyhangulag, 11 szótöbbséggel találtatott képesítettnek, 3 pedig fél évre visszavetettet. Oklevelet kaptak: Adriányi Pál, Bechine Ferencz, Benkő Rezső, Binder Károly, Dezső János, Erdey János, Estefányi Rezső, Früstök István, Hauszmann Béla, Keiner Rezső, Kozony József, Langhammer János, Lányi Ákos, Michaelis Fróbert, Papp András, Szabó Lajos és Zathureczky Nándor.

Mag- és csemetekereskedőink figyelmébe! Az észak-amerikai egyesült-államok földmivelésügyi kormánya közli az érdekelt felekkel azoknak a cégeknek a címét és árjegyzéseit, amelyek facsemeték és magvak eladásával foglalkoznak. Ez a jegyzék most megujításra kerül és abba felvehetők volnának versenyképes hazai magkereskedő cégek, faiskolatulajdonosok cizmei is. Az árjegyzésekben a facsemeték árai ezrenként, a magvak a szokásos szakbeli szokványok szerint jegyzendők, lehetőleg azonban angol font mennyiségek szerint számítva. A nyilvánosságra hozott árjegyzésekben a szállító cégek nincsenek megnevezve, hanem csakis sorszámokkal szerepelnek és az érdeklődő amerikai felek a sorszámok alapján érdeklődhetnek az illető cégek iránt, e sorszámok alapján kapják meg az illető cég címét.

Akik ezen jegyzékbe felvétetni kívánnak, közöljék cégüket, címüket, árjegyzéseiket (a facsemete- és magnevezéseket angolul és latinul, esetleg csak latinul) *Zerkovitz Emil* keresk. tanácsossal, a kereskedelemügyi miniszter északamerikai levelezőjével. (Közelebbi cím nem közöltetett velünk. *Szerk.*)

Erdészeti gőzteherkocsi bemutatása. Gogl Adolf, gr. Károlyi László főerdésze (Kegye, u. p. Szakácsi, Szilágy m.) az erdőbirtokosokat és erdőtiszteket, valamint minden érdeklődőt meghív egy gőzteherkocsi bemutatására. A gép 10 névleges lóerejű és állandóan 30—45 effektív lóerőt fejt ki. 5 t-t visz önmagán, 3—5 t-t vontat azonkívül maga után és 10%-os lejtőket győz; átlagos sebessége óránként 7 km. Fával, kőszénnel és füsttelenül

naftával fűthető. A teher egyetlen billentéssel kiüríthető. A kocsi úgy tűzifa-, mint szálfá-szállításra, valamint törmelékes anyagok fuvarozására alkalmas és drótkötéltárcsájával nagyobb tömegek odavontatására, tuskóirtásra, darumunkára és szijtartcsájával 20 lóerejű gőzgépként stabil üzemre használható.

A próbákön megjelenni kívánók sziveskedjenek közvetlenül fenti címhez fordulni.

A eszerépben tartott havasi gyopár színváltozása közismert jelenség; minél enyhébb helyen tenyésztik, annál inkább veszi el fehér szőrzetét s megmarad csupasz zöld szára s virágja, amely még meg is nyúlik. Viszont, ha melegebb vidéki virág hidegebb tájra kerül vagy ha tulkorán csalta ki a nap fénye és melege s még a korai tavasz fagyasztó hidege dermeszti: akkor nagyon rövid szárral és szőrösen jelenik meg még a csupasz s hosszú-száru faj is. Sőt ugyanaz az őszi barackfa is hosszú meleg nyár és ősz idejében nagy s majdnem csupasz vagy meztelen gyümölcsöt, rövid nyár s hideg őszi idő esetében pedig apró, szőrös gyümölcsöt terem, mintha nem is ugyanaz a faj volna.

Ez a szőrzet tehát, úgy mint a havasi gyopár gyapja, nem egyéb, mint a hideg ellen védő takaró, csakugy mint a szár rövidülése sem egyéb, mint a talajhoz simulás, a hideg szelek elleni védelemkeresés esete.

H. Gabnay Ferencz.

Az enyvgyűrű. Az apáczalepke pusztításai ellen sok helyen enyvgyűrűvel vélik a fákat megvédeni, ami azonban egészen hatástalannak bizonyult. Egy rovarenyvgyáros egy magasabb rangu morva erdésztől a következő értesítést kapta ajánlatára: „Enyvre nincs szükségünk, de ha oly szert szállíthatna nekünk, melynek segítségével az enyvgyűrűket erdeinkből gyorsan és olcsón eltávolíthatnánk, szívesen vennénk belőle.”

Ez a lesújtó ítélet azonban csak az apáczalepke elleni védekezésre használt, nem pedig a más rovarok ellen alkalmazott enyvgyűrűkre vonatkozik.

Fr. L.

Kedvezmény. A dr. Herczel-féle faszorszanatórium (Budapest, VII., Városligeti fasor 9.) vizgyógyintézetében az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 25% kedvezményben részesülnek. Kedvezményes jegyre szóló utalvány az egyesület titkári hivatala útján kapható.

Halálozások. Peremartoni *Nagy* György kir. tanácsos, volt országgy. képviselő és kormánybiztos, nyug. áll. jószágigazgató, Bihar és Temes megyék törvényhatósági bizottságának tagja, az Országos Erdészeti Egyesület egykori választmányi és régi alapító tagja, élete 70. évében Budapesten elhunyt. — *Schönherr* Sándor m. kir. erdőmérnök (Nagybánya), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja váratlanul elhunyt.

Béke hamvaikra!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségelt, hogy erdőtisztli létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter kinevezte az államerdészeti tisztviselők egyesített létszámába ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnökgyakornokká *Takács* Zsigmond uradalmi erdészeti segédtisztet a székelyudvarhelyi, *Fazekas* Ferencz uradalmi erdészjelöltet a dévai, *Wundszám* Sándor érsekségi uradalmi erdőgyakornokot és *Egyed* György uradalmi erdőgyakornokot a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz.

*

Gr. Zichy Ráfael (azelőtt gr. Zichy Jenő) biharmegyei uradalmának tisztviselői létszáma a következő: *Omischl* Mihály erdész (Alsólugos), *Wangel* Arnold (Verzár-Feketeerdő), *Roschlapil* Károly (Magaslak), *Moenich* Károly (Czigányfalva).

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

I.

KÖRRENDELET.

Valamennyi közigazgatási erdészeti bizottságnak és kir. erdőfelügyelőségnek.

M. kir. földmivelési miniszter 7057. I/A—1. sz. — A m. kir. igazságügyi miniszter urnak a hitbizományi erdőterületek változásai esetében követendő eljárás tárgyában a hitbizományi hatóságot gyakorló valamennyi kir. törvényszéknek 1909. évi 7390. I. M. sz.

alatt kiadott rendeletét másolatban ide csatolva tudomásulvétel végett azzal a felhívással küldöm meg a Czimnek, hogy amennyiben a rendeletről eltérő eljárást tapasztalna, erről hozzám jelentést tegyen.

Budapest, 1909. évi május hó 5-én.

A miniszter megbízásából:

Horváth Sándor s. k.
miniszteri tanácsos.

II.

RENDELET.

A kir. igazságügyminiszternek 1909/7390. I. M. számú rendelete a hitbizományi erdőterületek változásai esetében követendő eljárás tárgyában.

A hitbizományi hatóságot gyakorló valamennyi kir. törvényszéknek.

Többször megtörtént, hogy hitbizomány állagához tartozó erdőterületeket a hitbizományi hatóság jóváhagyásával elidegenítették, vagy a hitbizományi kötelék alól feloldottak.

Méltányolva azokat a fontos érdekeket, amelyek ugy közgazdasági, mint hitbizományi szempontból az erdők fenntartásához fűződnek, felügyeleti jogomnál fogva figyelmeztetem a kir. törvényszéket, mint hitbizományi hatóságot a hitbizományi ügyekben követendő eljárás szabályozása tárgyában 1869 április 7-én 1090. I. M. E. sz. alatt kibocsátott rendelet (Rend. Tára 1869. évf. 1. kiadás 301. 1., 2. kiadás 271. 1.) 14. §-ára, mely szerint a hitbizományi birtokos a hitbizomány állagát abban az állapotban köteles fenntartani, amelyben átvette és lényeges változásokat a hitbizományi hatóság jóváhagyása mellett csupán előnyösebb gazdálkodás tekintetéből tehet.

Minthogy ezek szerint a hitbizományi hatóság jóváhagyását az erdőterületek elidegenítése, elcserélése vagy a hitbizományi kötelék alól feloldása, mint lényeges változtatások tekintetében csak akkor adhatja meg, ha a célba vett változtatást előnyösebb gazdálkodás indokolja; és minthogy éppen az erdőgazdaság megváltoztatásával járó előnyök vagy hátrányok megbírálna oly szakértelmet kíván, amelyet a hitbizományi hatóság felelősségének tudatában kellő megnyugvással csak szakértő erdőhatóság vagy közeg indokolt véleményéből merithet; ennél fogva, tekintve az

1879:XXXI. t. cikk 17—20. §-ait is, melyek szerint a hitbizományi erdők gazdasági üzemterveinek megállapítása és az ettől eltérés engedélyezése az állami erdőhatóság hatáskörébe van utalva, rendelem, hogy a hitbizományi hatóság minden oly esetben, midőn erdőterületre nézve a fentjelzett valamely lényeges változtatás felől kell a jóváhagyás tárgyában határoznia, a czélba vett változtatást vagyonfelügyeleti szempontból csak abban az esetben vegye megbirálás alá, ha ahhoz a kir. földmivelésügyi miniszter ur hozzájárulását erdőgazdasági szempontból már megadta.

Budapesten, 1909. évi márczius hó 13-án.

A miniszter helyett:

Dr. Meskó László s. k.,
államtitkár.

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XI. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön melléletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékeltek.

MAGYAR FAKERESKEDŐ

Budapest, V., Nagykorona-utca 32/b.

a legelterjedtebb magyar fakereskedelmi szaklap, melyet minden bel- és külföldi fatermelő olvas. :: :: ::

**LEGALKALMASABB KÖZLÖNY
ERDŐ-és FAELADÁSOK HIRDETÉSÉRE**

Mutatványszám ingyen.

(1. XXIV. 9.)

BÓRA-féle iparvasuti alvázak kocsik és önműködő kézi-csoportfűtőkje.

Asztallappal
szállítására

rövid fa, forgó számaryokkal szálfá egyaránt alkalmas. Kis önsulya és szilárd ellenálló rendszere folytán úgy ló, mint gőzüzemre más rendszereknel jóval előnyösebb. Régi rendszereknel a hordképesség az önsulynak háromszorosa volt, ennél hatszorosa. A régi fékrendszereknel, jó fékezést feltételezve, egy fékes 4 kerékre elosztva csak 4 tonna suly surlódási tapadását tudta a fékezésnél értékesíteni, ezen új rendszernek 32 kerékre elosztva 40 tonnát értékesítheti. Tehát tízszer

hatásosabb és gazdaságosabb fékezést biztosít. Miért is 100/00 lejtőn 1 fékes 4, 50/00-nél 8, 25/00-nél 16 kocsit képes teljes biztonsággal lebocsátani. Üzemköltsége 80/00-kal kevesebb, munkateljesítménye 30/00-kal több. A kocsik az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzemében tekinthetők meg Gurahonczon.

Bővebb felvilágosítást és részletes ismertető leírást kívánatra küld Bóra Elemér művezető, szabadalomtulajdonos Gurahonczról. (2. XII. 5.)

Faarverési hirdetmény. 685/1909. sz. — Holczmány község (Szeben vármegye) 1909. évi június hó 12-én d. e. 10 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja a „Knechtenwald“ nevű erdejének az 1906. évi 93504/I. A—2. sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 303·1 kat. holdnyi rendkívüli vágásterületen tővön álló mintegy 40.495 db tölgyfának 32.104 m^3 haszon- és 28.745 m^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 884.300 K, azaz nyolczszáznyolczvannégyezer-háromszáz korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A bánatpénz az árverés előtt Holczmány községnek átadandó a majorsági pénztárba való letétbe helyezés végett.

Az írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt a járási főszolgabírónak átadandók.

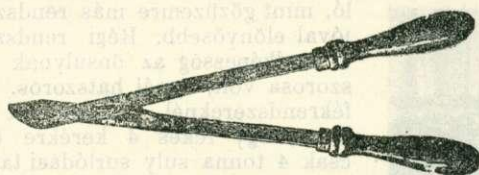
Az árverési feltételek alulírott hivatalában, valamint a nagy-szebeni erdőhivatalnál és az újegyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők, nemkülönbén érdeklődők megkeresésére Holczmány község által posta útján megküldetnek.

Újegyház, 1909 év május hó 6.

(7. II. 2)

Putkovszki s. k.,
főszolgabíró.

HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

kiválóan alkalmas fiatal vágások felnyesésére, csemete visszavágásra stb. 5. cm. vastagságig zuzódás nélkül simán vág. Árak csomagolással együtt **8.70 kor. darabonként**

GEITNER és RAUSCH cégénél

BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8/Erl

(3. XX. 9.)

Árverési hirdetmény. 1479/1909. sz. — Szeben vármegyében Alsópián község eladja Purkaretz nevű erdejében már összehordott és rakásokban levő 1060 rőzserakást és már kivágott 410 db fatönköt, mely fatömeg mintegy 67·0 kat. holdról a f. évben

áterdölés útján nyertett s $\frac{2}{3}$ részben tölgy és $\frac{1}{3}$ részben bükk dorong és főleg galytüzifa, nyilvános szóbeli árverésen Alsópián község irodájában f. évi junius hó 5-én d. u. 2 órakor. Kikiálási ára az összes fatömegnek, melyen alól a fa eladatni nem fog, 1672 K. azaz egyezerhatszázhetvenkét K.

Bánatpénz 170 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok, melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák, hogy az árverező az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Utóajánlatok számba nem vétetnek. Az árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helységében megtekinthetők.

Szászsebes, 1909. évi május 11-én.

(9)

A járás főszolgabírája.

DIETL ÁGOSTON

FŐERDÉSZ

ERDÉSZETI IRODÁJA

BUDAPEST, V., ZOLTAN-U. 7.

Elvállal mindennemű erdészeti üzemberendezést, erdőbecslést, szakvéleményadást, üzemterv és revizionális munkálatok készítését, felméréseket, erdővételt és eladást, erdőbirtokok felügyeletét és kezelését, vadászterületek, vadlelővések bérbeadását és vételét, azok szakszerű berendezését, fáczánosok létesítését. Erdőörök, vadőrök részére állások díjtalanul közvetítettnek. (4. XII. 7.)

Árverési hirdetmény. 92/1909. sz. — A kőrösmezői volt urbéres közbirtokosság 1909. évi junius hó 8-án délelőtt 10 órakor Kőrösmező községházánál tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladja az 5985/1909. számú F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett, a szerződéshez füzendő térképen feltüntetett s a természetben a rahói m. kir. járási erdőgondnokság bélyegzőjével lebélyegezett fákkal határolt, alábbi kimutatásban foglalt területeken tövön található fenyő és juharfa készletet.

Az erdő- részlet		vágás terü- let	A vágás területén tövön található														Összes becsérték, mint ki- kiáltási ár		Bánat- pénz																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
száma	neve		fenyőszálfa				fenyő evező- rud			fenyő hajó- rud			j u h a r f a																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
				műfa tar- talma	becsérték		becsértéke			becsértéke			műfa tartalma																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
			kat. hold	drb.	m³	Kor.	f.	drb.	Kor.	f.	drb.	Kor.	f.	drb.	m³	becsértéke																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					

A fakészlet eladása fenti erdőrésztelenként külön-külön s együttesen is meg fog kíséreltetni s az eredményhez képest a legkedvezőbb fog elfogadtatni.

Az árverési feltételek 6-ik pontja értelmében kiállított zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéseig nyújtandók be a közbirtokosság elnökéhez.

Feltételes, távirati és utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési feltételek, valamint a részletes becslési munkálat alulírott közbirtokossági elnöknél és a rahói m. kir. árási erdőgondnokságnál tekinthetők meg.

Rahó, (Máramaros megye) 1909. évi május hó 8-án.

(8. II. 2.)

iff. Tivadar István

a kőrösmezői volt urbéreszek elnöke.

A VADÁSZ-VIZSLA

Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, :: Irta: STARK DEZSŐ főeredész.
tanítás, használat- és gyógykezeléshez.

Harmadik, bővített kiadás 10 művészi vizslaképpel.

Ára: 2 K bérmentve.

A szerzőnél: Dráva Tamási (Somogy megye).

(6. — 5)

Árverési hirdetmény. A bucsummuntári gör. kel. egyház az egyház és iskola tulajdonát képező Bucsum község határán fekvő 25. kat. hold erdejében tövön található és 5457. m³-re becsült 2406, szál átlag 70 éves fenyőtörzset Bucsum-Száton az iskolában 1909. évi június 4-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja.

Kikiáltási ár 16030 korona, melyen alul ajánlatok nem fogadtatnak el, sem árverés nem tartatik.

Bánatpénz 1600 korona.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Írásbeli ajánlatok az árverés megkezdése előtt adandók be árverést vezető kezéhez, melyek csak úgy fogadtatnak el, ha kívül kellőleg megjelölve van az ügy, mire vonatkoznak, ha készpénz, vagy ovadékképes papirokban tartalmazzák a kellő bánatpénzt, ha a megajánlott összeg számok és betűkkel olvashatóan van

megírva, ha tartalmazzák azon nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az eladás tárgyát, valamint a szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, ha olvashatóan van aláírva az ajánlattevő neve és lakhelye.

Részletes árverési és szerződési feltételek az egyház gondnokánál Bucsummuntárban és a járási erdőgondnokságnál Zalatnán tekinthetők meg.

Bucsum, 1909. évi május hó 12-én

(10)

Csóma Nyikuláj
egyházgondnok.

Árverési hirdetmény. 2151/1909. — Borgóprund községnek Borgó Tiha III. rész „Csicsera Lazaroji“ és „Tacza Zimbroji“ nevű dűlőben az állami főut mentén Borgó vasutállomástól 15.5 km távolságban fekvő s természetben kijelölt 193.34 k. hold kiterjedésű erdejében 2842 m³-re becsült luczfenyő és 30.393 m³-re becsült bükk-haszonfa az alulirt m. kir. erdőigazgatóság irodájában 1909 év június hó 22-én d. e. 11 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján tartandó nyilvános árverésen értékesítés alá bocsáttatik.

A faanyagok becsértéke összesen 45.119 (negyvenötezeregyszáz-tizenkilencz) K-ban van megállapítva, mi egyuttal azoknak kikiáltási ára is.

A zárt írásbeli ajánlatokban, melyek a megajánlott vételárnak 10%-át kitevő összeggel, mint bánatpénzzel ellátandók, számgjegyekkel és szóval is világosan ki kell írni a megajánlott vételárat s határozottan kijelenteni tartozik az ajánlattevő azt is, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és magára nézve kötelezőnek elismeri.

A kellően fel nem szerelt, elkésve beérkező vagy pedig a megállapított feltételektől eltérő kikötéseket tartalmazó ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az árverési és részletes szerződési feltételek az alulirt m. kir. erdőigazgatóságnál és borgói felső m. kir. erdőgondnokságnál Borgóprundon megtekinthetők, hol ezen faeladási ügyre vonatkozó minden felvilágosítás is megadatik.

Beszterczén, 1909. évi május hó 17-én.

(11)

M. kir. erdőigazgatóság.

Erdei vasut részére *üzemvezetőt* keresünk, ki a vasutépítés és nyomjelzés (tracirozás) munkálatait is érti. Előnyben oly ajánlkozók részesülnek, kik a tüzelőfatermelés és kezelésben jártasak, vagy e téren már gyakorlatilag működtek. Ajánlatok legkésőbb f. é. június hó 10-ig a „Klotild“ vegygyárhoz Nagybecskón (Máramaros) intézendők. (12)

Pályázat. 849. sz. — A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdőműveléstani tanszékénél megüresedett a X. fizetési osztályba sorozott s évi egyezerhatszáz (1600) korona fizetéssel, a törvényszerű személyi pótlékkal, ötszáznegyven (540) K. lakpénzzel és ötvennégy (54) *ürm*³ tűzifajárandósággal javadalmozott tanársegédi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennélfogva mindazokat az okleveles erdészeket, akik a pályázatra bocsátott tanársegédi állást elnyerni óhajtják, hogy a nagym. m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz czimzett, kellőleg felszerelt és a szabályszerű bélyeggel ellátott folyamodványaikat, ha állami szolgálatban vannak, előljáró hatóságuk, különben pedig az egészségi állapotnak közhatósági orvos által történt igazolása mellett Budapesten a főpolgármester, egyebütt az illetékes főispán útján, ezen pályázati hirdetménynek a Budapesti Közlönyben való első megjelenésétől számított négy (4) hét alatt a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektorához nyujtsák be.

Elkésve érkezett, avagy kellőleg nem okmányolt kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Selmeczbányán, 1909. évi május hó 14-én.

A főiskola ezidőszerinti rektora:

(13)

Vadas Jenő.

Árverési hirdetmény. 2035/1909. sz. — Breznóbánya szab. kir. város tanácsának fenti számu határozata értelmében közhirrétételik, hogy a városi „Vámos-jarabói“ erdőkerület 1905—1909 évi vágásaiból nyerhető tűzifa f. évi június hó 9-én reggeli 10 órakor Breznóbányán a városi tanácsteremben megtartandó nyilvános árverésen még pedig ürköbméterenkinti árak mellett fog eladatni.

Kikáltási ár ürköbméterenkint kemény tűzifánál (40) negyven fillér, lágy tűzifánál (10) tíz fillér.

Árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt (300) háromszáz koronát bánatpénz gyanánt letenni.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, ha kikötött bánatpénzzel ellátva a szóbeli árverésnek megkezdése előtt az árverelő küldött-ség elnökének adatnak át.

Árverési és szerződési feltételek a városi nagyirodában hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Breznóbányán, 1900 évi május hó 18-án.

(14) Polgármester helyett a *főjegyző*.

Termelt fenyőhaszonfelaadás. 7664/1909/I. B—1. szám. — A liptóújvári főerdőhivatal kerületébe tartozó fenyőházai és oszadai erdőgondnokságok házilagos előkészítés útján rendelkezésre bocsájtandó fatermésének értékesítése céljából Liptóújvárt, 1909. évi június hó 14-én a főerdőhivatal helyiségében zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni, mely alkalomkor eladásra kerül:

I. A fenyőházai erdőgondnokság fatermése, u. m.:

a fenyőházai villamos fűrész, villamos áram és iparvasut használatának bérletével a fenyőházai erdőgondnokságban az 1908. évben termelt és az 1909—1912. években termelendő évi mintegy 14.000 m^3 fenyőműfaanyag.

Kikiáltási ár: a 25 *cm* és azon aluli középátmérőjű fánál 14 K, a 26 *cm* és azonfelüli középátmérőjű fánál 15 K. Bánatpénz: 15.000 K.

II. Az oszadai erdőgondnokság fatermése, melyre a következő módok mellett tehető ajánlat:

1. Az oszadai vízfűrész használatával az 1908. évben termelt és az 1909—1912. években termelendő, tehát 5 évre vonatkozó évi mintegy 9500 m^3 fenyőműfa vételére.

Kikiáltási ár: a 25 *cm* és azon aluli középátmérőjű fánál 12 K, a 26 *cm* és azon felüli középátmérőjű fánál 13 K 50 fillér. Bánatpénz: 8000 K.

2. Az 1. pont alatt megjelölt 5 évi fenyőműfa termése vételére a vízfűrész használata nélkül.

Kikiáltási árak: mint az 1. pont alatt. Bánatpénz: 6500 K.

3. Az 1908. évben termelt és a rakodókon elhelyezett mintegy 9500 m^3 fenyőmúfa vételére

a) az oszadai vizifűrész bérletével;

b) a fűrész nélkül.

Kikiáltási árak: mint 1. tétel alatt. Bánatpénz: fűrészbérlettel kapcsolatban 8000 K, fűrészbérlet nélkül 6500 K.

4. Az 1908. évben termelt fenyőmúfa az oszadai vizifűrész bérlete nélkül külön a következő módzatok mellett:

a) a szkalnói rakodóparton elhelyezett mintegy 1023 m^3 fenyőmúfa vételére.

Kikiáltási ár: mint 1. tétel alatt. Bánatpénz: 800 K.

b) A zahorovói rakparton elhelyezett mintegy 2712 m^3 fenyőmúfa vételére.

Kikiáltási ár: mint 1. tétel alatt. Bánatpénz: 1900 K.

c) A középnevuczai alsó és felső rakhelyen levő mintegy 1508 m^3 fenyőmúfa vételére.

Kikiáltási ár: mint 1. tétel alatt. Bánatpénz: 1100 K.

d) A koritnyiczai vasuti állomás mellett levő rakodóparton elhelyezett mintegy 3770 m^3 fenyőmúfa vételére.

Kikiáltási ár: mint 1. tétel alatt. Bánatpénz: 2700 K.

Figyelmeztetnek ajánlattevők, hogy ajánlatok csak az ezen hirdetményben körvonalozott méretű fára és annak kikiáltási ár-egységeire vonatkoztatva tehetők ugyanegy százalékban kifejezve.

A versenytárgyalási általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok és borítékok a lipótújvári főerdőhivatalnál, a fenyőházai és oszadai erdőgondnokságoknál és a földmivelésügyi minisztérium I—B. erdészeti főosztályában (V., Zoltán-u. 16.) folyó évi május hó 30-ától átvehetők.

Budapest, 1909. évi május hóban.

(15)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

ROBOZ ÖDÖN ÉS TÁRSA

keményfakivitel
Budapest, V., Váci-körút 82a.

Vesznek mindennemű keményfát és pedig tölgy-,
kőris-, jászor-, hárs-, szil-, gyertyán-, bükk-, éger-,
csereesznye-, körtetát stb. gömbölyű és metszett
állapotban. (16. XII. 1.)

Faarverési hirdetmény. 1520—1909. sz. — Ujegyház község
1909. évi június hó 21-én d. e. 10 órakor a községi irodában
tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja
az „Oberwald“ nevű erdejének az 1908. évi 40.058 számú F. M.

rendelettel kihasználásra engedélyezett 138·8 kat. holdnyi rendkívüli vágásterületén tővön álló 4127 db. tölgyfából álló 2230 m^3 haszon- és 7906 m^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 60.109 K, azaz hatvanezeregyszázkilencz korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó.

Az árverési feltételek alulírt hivatalában, valamint az ujegyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Ujegyház, 1909. év május hó 30.

Putkovski Guidó

(17. II. 1.)

főszolgabíró.

Árverési hirdetmény. 521/1909. kj. sz. — Melynél fogva ezennel közhirre tétetik, hogy Besztercze-Naszód vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának folyó évi április hó 7-én kelt 618. számú határozata alapján Felsőszászfalu község tulajdonát képező erdők „A” üzemosztályának 2. osztágában 49·97 kat. hold hozamterületen lévő és 68.407 (hatvannyolczezernégyszázhét) K-ra becsült fakészletének egyszerre való kihasználása tárgyában zárt írásbeli ajánlatok útján leendő eladására a versenytárgyalás 1909. évi június hó 7-én 9 órakor Felsőszászfalun, a községházánál fog megtartatni.

A zárt írásbeli és ivenkint 1 K bélyeggel ellátott ajánlatok a fent megjelölt napon és helyen az árverező bizottságnál délelőtt 11 óráig nyujtandók be.

Az ajánlatokhoz készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban a megállapított becsértéknek 10%-a bánatpénzül csatolandó, ajánlattévő ajánlatában a megajánlott vételárt számjegyekkel és szóval is tisztán kiírni és határozottan kijelenteni tartozik, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, elfogadja és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Oly ajánlatok, melyek ezen feltételeknek meg nem felelnek, valamint azok is, amelyek az árverési és részletes szerződési feltételektől eltérő kikötéseket foglalnak, vagy melyek elkésve nyujtatnak be, figyelembe nem vétetnek.

A jelzett területen lévő fakészlet a kitüntetett becsértéken alól el nem adatik.

Az árverési és részletes szerződési feltételek Felsőszászfalu községhezánál és a jádi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők s magára az eladás tárgyát képező fakészletre vonatkozólag is ottan felvilágosítás szerezhető.

Felsőszászfalun, 1909 május hó 20-án.

(18)

Az előljáróság.

AZ „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XI. füzetének tartalma :

	Oldal
<i>Nagy Károly</i> : Az 1909. évi V. törvényczikkokról.....	577
<i>Blattny Tibor</i> : A magyar Alföld befásítása érdekében.....	582
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK: Az Országos Erdészeti Egyesület fel- terjesztése a telepítésről stb. szóló törvényjavaslat tárgyában	589
IRODALOM. Lapszemle. Erdészeti kísérletek	613
KÜLÖNFÉLÉK. Személyi hir. — Az Arad, Temesvár stb. vidéki erdészeti egyesület közgyűlése. — A Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei erd. és vad. egyesület közgyűlése. — Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete. — A tavaszi erdészeti államvizsga. — Mag- és csemetekereskedőink figyelmébe. — Erdészeti gőzteher- kocsi bemutatása. — A cserépben tartott havasi gyopár színválto- zása. (<i>H. Gabnay F.</i>) — Az enyvgyűrű. (<i>Fr. L.</i>) — Kedvezmény. — Halálozások	618
VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK az erdészeti szolgálat köréből	624
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA	624
HIRDETÉSEK	I—XI.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 4 K; 4 K 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész. 1. és 2. kötet: Középités tan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépités tan. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1906. Ára tagoknak 20 K, nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884. (I—IV.) és az 1885—89. (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892—5. és 1899 (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., másoknak 1 K.

Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.

Az 1908. évi XXVIII. évf. ára tagoknak 1 K, másoknak 2 K.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította: Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)

A LEGELOERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill. nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K, kötve 13 K.

HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta: Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péchy Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K, másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta: Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

ERDÉSZETI GÉPTAN. Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K, másoknak 5 K.

Ő FELSÉGE NAGY FENYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül, egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. 'anácsos úrnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K, ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K, ill. 4-50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K, ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K, ill. 6 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K (erdőgyakornokoknak 3 K, akadémiai hallgatónak 2 K). Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMILEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi minisztérium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

Az ERDŐHASZNÁLTAT KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K és ERDEI ROVATOS NAPLÓ Ára 1 K 20 fill.

Megrendelhetők a földművelésügyi minisztériumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezősege (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földművelésügyi minisztériumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévízi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.